

UNIVERSITATEA “TITU MAIORESCU” DIN BUCUREȘTI
ȘCOALA DOCTORALĂ – DOMENIUL DREPT

TERORISMUL ȘI INTERNAȚIONALIZAREA
REGLEMENTĂRILOR PENALE. DIMENSIUNI NORMATIVE
ȘI PERSPECTIVE DE ACȚIUNE

TEZĂ DE DOCTORAT

Coordonator științific:

Prof.univ.Dr. Adrian NĂSTASE

Student doctorand

Raisa Alecsandra DOBRESU

București

2021

Lista abrevierilor

UNGA – United Nations General Assembly

CS – Consiliul de Securitate

SUA – Statele Unite ale Americii

CIA – Central intelligence Agency (Agenția Centrală de Informații)

RAND (RAND Corporation) – Think-tank american specializat în cercetare și analiză a informațiilor și a politicilor publice pentru Forțele Armate ale SUA

IRA – Armata Republicană Irlandeză

ISIS / ISIL – Statul Islamic al Irakului și Levantului

LEHI - Organizație paramilitară zionistă

INTERPOL – International Police Organization

CIRT–Comitetul Internațional pentru Reprimarea Terorismului

ONU – Organizația Națiunilor Unite

ILCYB – International Law Commission Yearbook

CPI–Curtea Penală Internațională

ONG–Organizație Non-Guvernamentală

OCI–Organizația pentru Cooperare Islamistă

DUI – Drept Umanitar Internațional

OEP – Organizația pentru Eliberarea Palestinei

CICR–Comitetul Internațional al Crucii Roșii

TSL – Tribunalul Special pentru Liban

TPII–Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Iugoslavie

OUA–Organizația pentru Unitate Africană

FEQ / FLQ – Fontul de Eliberare a Quebeq-ului

ETA / PLB–Patria și Libertatea Bască

AEK / UÇK–Armata de Eliberare din Kosovo

ICTR / TPIR – International Criminal Tribunal for Rwanda

ICTY / TPIFI – International Criminal Tribunal

SCSL / CSSL – Special Court for Sierra Leone

CS – Consiliul de Securitate

Lista acronimelor

Et al. – și alții

Supra/infra – deasupra / în continuare

Et seq./et seqq. – și pagina următoare / și paginile următoare

Ibid. – Același autor

Idem – Același titlu

Passim – Și în alte locuri

Cuprins

ABSTRACT

LISTA ABREVIERILOR

LISTA ACRONIMELOR

Capitolul 1. INTRODUCERE

- 1.1. Motivația cercetării
- 1.2. Întrebările și ipoteza de lucru
- 1.3. Metodologia
- 1.4. Limitele cercetării

Capitolul 2. DE LA TEROARE LA TERORISM – METAMORFOZA FENOMENULUI

- 2.1. Teroare prin tiranicid in Antichitate și Evul Mediu
 - 2.1.1. *Sic Semper Tyrannis: tiranicidul și zorii terorismului revoluționar*
 - 2.1.2. *În numele Tatălui: Biserica, tiranicidul și terorismul în Evul Mediu*
 - 2.1.3. *De la tiranicid la terorism revoluționar*
- 2.2. Revoluția franceză și anarhismul – zorii terorismului revoluționar
 - 2.2.1. *Libertate, egalitate, fraternitate*
 - 2.2.2. *Teroarea iacobină*
 - 2.2.3. *Revoluția franceză și discipolii ei europeni*
- 2.3. Identitate și ideologie – terorismul secolului XX
 - 2.3.1. *Terorismul etno-naționalist*
 - 2.3.2. *Terorismul de extremă dreapta*
- 2.4. Terorismul de stânga și internațional
 - 2.4.1. *Terorismul de extremă stânga*
 - 2.4.2. *Terorismul internațional*
- 2.5. Jihadismul – ascensiune și transfigurare
 - 2.5.1. *Doctrina islamică, Califatul și Războiul Sfânt*
 - 2.5.2. *Imperialism european și valori tradiționale*

2.5.3. *Eșecul naționalismului și iluzia occidentalizării*

2.5.4. *Începutul Jihadului*

2.6. Războiul împotriva Terorii – dileme juridice și procedurale

Capitolul 3. TERORISMUL – DEFINIREA INTERNAȚIONALĂ A INFRAȚIUNII

3.1. Crima politică și extrădarea

3.1.1. *Practica și istoria extrădării*

3.1.2. *Crima politică în Europa secolului XIX – interpretări juridice*

3.1.3. *Clauza atentatului*

3.2. Terorism și dreptul națiunilor

3.2.1. *Zorii dreptului internațional – eforturi privind unificarea legislațiilor penale în Europa*

3.2.2. *Liga Națiunilor și primele încercări internaționale de definire a crimei*

3.2.3. *Preambulul diplomatic al adoptării primei convenții internaționale anti-teroriste*

3.2.4. *Convenția pentru Prevenirea și Pedepsirea Terorismului*

3.3. Terorismul și dreptul internațional în a doua jumătate a secolului XX

3.3.1. *Comisia de Drept Internațional și Proiectului de Codificare a Infrațiunilor la Adresa Păcii și Securității Umanității*

3.3.2. *Reînnoirea eforturilor Comisiei de Drept Internațional după 1990*

3.3.3. *Terorismul și Statutul de la Roma, actul de naștere al Curții Penale Internaționale*

3.4. Proiectul Convenției Cuprinzătoare privind Terorismul Internațional după 2000

3.4.1. *Reînnoirea eforturilor de definire a terorismului după atacurile din 11 septembrie 2001*

3.4.2. *Impasul negocierilor*

3.5. Decizia din 2011 a Curții de Apel a Tribunalului Special pentru Liban

3.5.1. *Context*

3.5.2. *Definiția infracțiunii*

Capitolul 4. TERORISMUL ȘI DREPTUL LA AUTODETERMINARE

- 4.1. Dreptul la autodeterminare – considerații normative
- 4.2. Principiul autodeterminării după Primul Război Mondial
- 4.3. Consacrarea autodeterminării în instrumente juridice internaționale
 - 4.3.1. Carta ONU
 - 4.3.2. Instrumente juridice regionale
- 4.4. Autodeterminarea ca justificare pentru mișcările secesioniste
 - 4.4.1. *Convenția ONU privind Atacurile Teroriste cu Bombă din 1997*
 - 4.4.1.1. *Excepția conflictului armat*
 - 4.4.1.2. *Excepția privind forțele armate ale unui Stat*
 - 4.4.1.3. *Luptă la granița conflictului armat*
 - 4.4.2. *Convenția Internațională Împotriva Luării de Ostatici*
- 4.5. Dreptul la autodeterminare după terminarea Războiului Rece
 - 4.5.1. *Succesul reinterprețării separatismului ca terorism – Cecenia*
 - 4.5.2. *Eșecul reinterprețării separatismului ca terorism – Kosovo*

Capitolul 5. ELEMENTELE CADRULUI JURIDIC UNIVERSAL DE COMBATERE A TERORISMULUI

- 5.1. Analiză de ansamblu
- 5.2. Strategia Globală a ONU de Combatere a Terorismului
- 5.3. Rezoluțiile Consiliului de Securitate privind Terorismul
- 5.4. Instrumente universale de combatere a terorismului
- 5.5. Implementarea cadrului juridic global de combatere a terorismului
- 5.6. Cadrul juridic european de combatere a terorismului
- 5.7. Cadrul juridic național de combatere a terorismului

Capitolul 6. CURTEA PENALĂ INTERNAȚIONALĂ ÎMPOTRIVA TERORISMULUI – ÎNTRE DEZIDERAT ȘI REALITATE

- 6.1. Dreptul internațional și amenințarea teroristă - considerente procedurale și substanțiale
- 6.2. Combaterea terorismului în secolul XXI – sistemul sancțiunilor internaționale ale Consiliului de Securitate ONU

6.2.1. Evoluția sistemului de sancțiuni anti-teroriste ale ONU

6.2.2. Preocupări crescânde ale Statelor Membre cu privire la legitimitatea sancțiunilor împotriva terorismului

6.3. Tendințe internaționale

6.4. Extinderea jurisdicției Curții Penale Internaționale asupra terorismului internațional
– considerente juridice

6.5. Renașterea unei idei – crearea unei curți internaționale centrate pe terorism

CONCLUZII

BIBLIOGRAFIE

Capitolul 1

INTRODUCERE

Nici un alt cuvânt din lexiconul politic nu a creat mai multe controverse și mai multă confuzie decât cuvântul „terorism”. În istoria umanității terorismul, așa cum a fost el înțeles și interpretat în fiecare epocă, deși poate nu a lăsat în urmă dăre de sânge la fel de vizibile precum alte amenințări la adresa păcii și securității internaționale, a avut urmări în timp mult mai complexe. Nu de puține ori, consecințele unor atacuri aparent izolate au produs efecte pentru întreaga umanitate, provocând schimbări ireversibile în însăși natura societății umane. De la tiranicidul antichității la crima politică a secolului XX, istoria politică a lumii e împânzită cu exemple de violență care au răvășit societăți întregi, preț de generații.

Pentru a înțelege această amenințare și a putea identifica soluții pentru prevenirea sau contracararea ei, este important să cunoaștem și să înțelegem trecutul, dar este cel puțin la fel de important să înțelegem prezentul. Este important să înțelegem că terorismul nu este mereu rezultatul acțiunilor unor entități externe și că un act terorist se poate ușor confunda cu o infracțiune de drept comun sau cu un act comis în virtutea dreptului la autodeterminare. Cu alte cuvinte, pentru a înțelege fenomenul terorismului este necesar întâi să îl putem separa de orice alte infracțiuni și să-i atribuim o definiție. Un demers care ar putea părea relativ simplu, având în vedere vechimea fenomenului și cazuistica bogată. Totuși, încercările de interpretare, încadrare politică și definire juridică a conceptului, în unele cazuri la fel de vechi precum civilizația (vezi Codul lui Hammurabi), s-au dovedit a fi lipsite de victorii marcante.

O serie de atentate comise la începutul secolului XX (cel împotriva Arhiducelui Franz Ferdinand și cel îndreptat împotriva regelui Alexandru al II-lea al Iugoslaviei), prin consecințele extraordinare pe care le-au avut asupra întregii societăți umane, au accelerat eforturile comunității internaționale de a identifica soluții la această problemă. Pentru o clipă, în ultima parte a anilor '30, impulsionate de atacul sângeros din Marsilia din 1934, statele lumii păreau a face primii pași importanți în direcția creării unor instrumente internaționale, agreeate de toți, care să prevină sau să

pedepsească actele de terorism, prin adoptarea unor importante Convenții împotriva terorismului. Izbucnirea celui de-Al Doilea Război Mondial a pus capăt însă iluziei unei soluții, iar comunitatea internațională de după 1945, confruntată cu probleme mai importante decât terorismul, cu greu a mai găsit motivația necesară de a reînvia eforturile din anii '30.

Totuși, Conferințele de la Viena, Geneva sau Copenhaga ale Comitetului Internațional pentru Reprimarea Terorismului (CIRT), organismul creat de Liga Națiunilor după atacul de la Marsilia, a dat naștere un precedent important în demersurile comunității internaționale de pedepsire colectivă a terorismului, iar căderea Cortinei de Fier, în 1989, a oferit statelor, prin intermediul ONU, posibilitatea de a reșeza terorismul în fruntea listei de amenințări la adresa păcii și securității internaționale și de a-și reînnoi eforturile de combatere a fenomenului.

Cu acest prilej, aveau să fie reluate ideile conturate de activitatea Ligii Națiunilor – prin CIRT - din anii '30, cu precădere ideea identificării unei definiții universal acceptate a terorismului, care s-a dovedit a fi un obstacol aproape insurmontabil în vederea creării unor instrumente internaționale menite a combate terorismul nu individual și inefficient, așa cum unele state au încercat pe alocuri, ci în mod colectiv, legitim și eficient, cu forța și autoritatea unei comunități de state. Aceste demersuri aveau să primească un impuls neașteptat (și nedorit, de altfel) odată cu atacurile din 11 septembrie 2001.

SUA avea să declanșeze un veritabil *Război împotriva Terorii* în care majoritatea statelor din emisfera vestică aveau să fie angrenate. Acest 'război' avea să testeze limitele dreptului internațional prin natura sa asimetrică. Tacticile și mijloacele folosite aveau să ridice întrebări substanțiale cu privire la relevanța conceptelor de *jus in bello* și *us ad bellum* în lupta împotriva terorismului. Controversele rezultate nu au pus capăt dezbaterii, însă foarte repede atenția comunității internaționale s-a îndreptat asupra utilizării sancțiunilor țintite în combaterea terorismului. Controversele rezultate din această practică aveau să readucă în discuție posibilitatea și oportunitatea combaterii terorismului prin intermediul justiției. Crearea unei curți internaționale a revenit în atenția specialiștilor și avea să facă chiar subiectul unei propuneri româno-spaniole, în 2015. Dezvoltarea unei așa-zise discipline a *dreptului anti-terrorist* în ultimele două decenii, intensificarea dezbaterilor pe marginea criminalizării internaționale a terorismului și propunerile venite din partea mediului politic – un element esențial al oricărui progres în planul dreptului internațional – ne-ar putea face să credem că dezideratul lui Pella privind pedepsirea terorismului

cu instrumentele unei Curți Penale Împotriva Terorismului nu este departe de a se materializa. Totuși, o serie de obstacole rămân în continuare, iar lucrarea de față își propune inventarierea acestora și identificarea unor propuneri concrete care ar putea contribui la succesul inițiativei româno-spaniole.

Înainte de a analiza cadrul juridic al dreptului internațional privind terorismul și jurisprudența relevantă, vom analiza parcursul istoric, politic și diplomatic al terorismului, ca formă de violență politică și vom contura contextul juridic internațional în care acest subiect a fost abordat pe parcursul secolului XIX și XX. Această abordare este necesară având în vedere faptul că terorismul, la fel ca celelalte infracțiuni internaționale majore, este un subiect aflat la confluența politicii externe cu dreptul internațional.

Astfel, primul capitol va aborda și va elabora tema centrală a lucrării, întrebările la care se încearcă găsirea unui răspuns, relevanța subiectului și contribuția adusă în domeniul dreptului internațional și al relațiilor internaționale, metodologia cercetării și limitele studiului.

Cel de-al doilea capitol va fi o trecere în revistă a istoriei fenomenului sub multiplele sale manifestări, din antichitate și până în epoca contemporană. Vor fi abordate exemple relevante pentru fiecare epocă și pentru fiecare formă diferită de manifestare a violenței politice de-a lungul istoriei în așa fel încât să reiasă o imagine de ansamblu a evoluției terorismului dar și a rădăcinilor sale istorice. Încercarea de încadrare juridică a unui concept cu valențe atât de complexe, ar fi un demers imposibil în lipsa unei delimitări istorice, politice și socioeconomice a manifestărilor sale.

Cel de-al treilea capitol va analiza eforturile depuse de state de-a lungul ultimelor două secole de a delimita juridic terorismul, de a încerca să definească fenomenul și de a elabora legislația necesară pentru prevenire sau pedepsire actelor teroriste. Pentru a înțelege obstacolele din calea stabilirii infracțiunii de terorism în dreptul internațional dar și oportunitatea unei instanțe supranaționale cu jurisdicția de a urmări penal astfel de fapte este important să cunoaștem demersurile realizate până în acest punct de comunitatea internațională. După cum vom vedea în cazul hotărârii Camerei de Apel a Tribunalului Special pentru Liban, uneori este suficientă interpretarea unor norme deja agreate pentru a atinge un obiectiv fără a fi nevoie de identificarea unei soluții în vid.

Capitolul patru marchează un alt pas important în elaborarea unui răspuns pentru întrebarea centrală a studiului – delimitarea actelor de terorism de exercitarea dreptului la autodeterminare. Sloganul arhicunoscut potrivit căruia „*One man's terrorist is another man's freedom fighter*”¹ contestă faptul că cele două se exclud reciproc. Totuși, o privire mai detaliată asupra celor două fenomene și o înțelegere mai aprofundată pot demonstra contrariul.

Capitolul cinci își propune, în baza elementelor conturate în capitolele anterioare, să răspundă la întrebarea centrală a studiului, stabilind care ar fi condițiile necesare pentru ca terorismul să poate fi unanim acceptat ca infracțiune sub dreptul penal internațional și măsura în care jurisdicția unei instanțe de judecată internaționale ar fi mai oportună decât jurisdicția actualei Curți Penale Internaționale.

Capitolul șase are ca subiect elementele cadrului juridic universal de combatere a terorismului. Faptul că nu există o definiție universal acceptată face ca să existe un set de instrumente, adoptate la nivel global, având o serie de standarde obligatorii din punct de vedere juridic. Astfel, în acest capitol, vom dezbate cadrul legislativ al terorismului.

În cele din urmă, lucrarea se va încheia cu un set de concluzii care vor rezuma ideile prezentate și succint va contura relația dintre lecțiile învățate, cele mai bune practici și calea de urmat în viitor.

1.1. Motivația cercetării

Literatura de specialitate, atât în domeniul dreptului internațional cât și în domeniul relațiilor internaționale, este covârșitoare. S-a scris atât de mult pe acest subiect în ultimul secol încât am putea ajunge să credem cu ușurință că fenomenul a fost epuizat și că toate întrebările importante au fost deja puse. Totuși, o analiză chiar mai atentă a subiectului scoate la iveală o serie de probleme fundamentale a căror soluții, deși cunoscute, nu au fost îndeajuns discutate, cum ar fi, spre exemplu, ideea unui Curți Internaționale Împotriva Terorismului.

Ideea nu este nouă. A fost vehiculată în anii '30, apoi a fost reluată în anii '90 și, mai recent, o propunere bilaterală româno-spaniolă din 2015 o readuce în actualitate. Cu toate acestea însă, în tot acest timp s-a discutat foarte puțin și foarte segmentat despre oportunitatea unui astfel de proiect, din punct de vedere juridic dar și politic, sau despre provocările de natură politică, juridică

¹ „Teroriști pentru unii, luptători în numele libertății pentru alții”.

sau tehnică pe care materializarea acestui proiect le-ar ridica. Literatura de specialitate pe aceste subiecte este fragmentară și limitată ca abordare.

Acest studiu își propune să integreze aceste întrebări într-un context mai larg, istoric, politic și juridic, și să încerce să le răspundă apelând la exemple disponibile din practica judiciară internațională și luând în considerare evoluțiile politice curente.

1.2. Întrebările și ipoteza de lucru

Obstacolul fundamental în calea introducerii terorismului în rândul infracțiunilor internaționale este lipsa unei definiții universal acceptate a infracțiunii. Încă din prima jumătate a secolului XX când Vespasian Pella, în calitatea sa de Secretar General al Comisiei Internaționale pentru Unificarea Dreptului Penal, a înaintat o serie de propuneri pentru uniformizarea legislației penale internaționale pentru a răspunde mai eficient și coordonat la infracțiunile politice de natură transnațională, specialiștii în materie de drept internațional au încercat să elaboreze o definiție a fenomenului. Pe parcursul ultimului secol au existat mai multe momente cheie în care statele s-au apropiat de o definiție acceptabilă, însă de fiecare dată interesele de natură politică au sabotat aceste eforturi.

Având în vedere ca nu sunt semne ale unui consens pe marginea acestei definiții în viitorul apropiat, lucrarea explorează căile alternative de prevenire și pedepsire prin mijloacele juridice ale dreptului internațional.

Pentru acest demers, este însă necesar să răspundem la o serie de întrebări secundare. În primul rând, trebuie să înțelegem ce este terorismul și care sunt formele sale de manifestare. Înțelegând acest fenomen ca o formă de violență politică, putem spune că fiecare epocă s-a confruntat cu această amenințare. De la tiranicidul antichității la teroare revoluționară franceză, de la atentatele anarhiștilor la jihadismul secolului XXI, statele au găsit totuși metode individuale sau regionale de a răspunde acestor provocări. Aproape fiecare stat are prevederi legislative care criminalizează terorismul și numeroase cazuri de terorism aduse cu succes în instanțe de judecată naționale stau mărturie în acest sens. Apare atunci întrebarea de ce este necesară o formă de acțiune colectivă, transnațională împotriva terorismului?

În al doilea rând, eforturile internaționale de coagulare a dreptului penal internațional și de definire și criminalizare a celor mai importante infracțiuni internaționale au culminat cu crearea în anul 2000 a Curții Penale Internaționale, cu jurisdicție asupra crimelor de război, asupra genocidului, crimelor împotriva umanității și războiul de agresiune. S-ar putea argumenta convingător ca aceste patru infracțiuni acoperă, prin elementele specifice ale infracțiunii agreeate de toate statele prin convențiile care reglementează aceste infracțiuni în dreptul umanitar internațional, o plajă destul de largă de amenințări, inclusiv cele care sunt uneori subsumate terorismului. Această constatare ridică două întrebări importante: 1) de ce este nevoie de o infracțiune separată de terorism?; 2) de ce este nevoie de o nouă curte internațională cu jurisdicție asupra terorismului?

Ipoteza de lucru de la care pornim este că terorismul are deja elementele necesare pentru a fi considerat o infracțiune în dreptul cutumiar internațional iar necesitatea unei noi instanțe de judecată supranaționale, care să acționeze fie în virtutea principiului primatului fie în virtutea principiului complementarității, este determinată de natura complexă a infracțiunii și de provocările de legitimitate cu care se confruntă actualele mijloace regionale sau internaționale de combatere a terorismului și a celorlalte infracțiuni internaționale majore (CPI). Pentru a fi considerat ca infracțiune sub dreptul internațional public, un act trebuie să fie definit prin două valențe normative: să beneficieze de statutul de normă internațională de la care nu este permisă nici o derogare (*jus cogens*) și să existe suficientă practică juridică națională care să susțină emergența unei astfel de norme în dreptul cutumiar, pe o perioadă îndelungată de timp (*opinio juris*). Lucrarea de față argumentează ca în dreptul cutumiar internațional există deja elementele unei definiții a terorismului, iar pedepsirea actelor de terorism a căpătat statutul de *jus cogens* care implică obligația statelor de a aduce în fața justiției pe cei care se fac vinovați de acte de terorism.

1.3. Metodologie

Analiza propriu-zisă în jurul acestei ipoteze a fost făcută cu scopul de a surprinde atât resorturile juridice relevante unui astfel de demers, cât și factorii de natură politică sau socială care au avut și ar putea avea un impact asupra agreeării unei definiții a terorismului și a creării unei instanțe internaționale împotriva terorismului.

Din acest motiv, analiza este una interdisciplinară, ea adăugând și o perspectivă a relațiilor internaționale. Evoluția dreptului internațional a fost strâns legată de pozițiile politice adoptate de

state și de interacțiunea acestora pe scena internațională. La fel de adevărat este și faptul că provocările prezentului sau întrebările pe care acestea le suscită au rădăcini în trecut, iar o analiză a prezentului ar fi incompletă fără o privire asupra trecutului. Astfel, capitolul doi va contura conceptul de terorism din perspectivă politică și a relațiilor internaționale. Rolul acestui capitol va fi de plasare în context a subiectului. Capitolul patru va îmbina perspectiva politică cu cea juridică pentru a diferenția conceptul de terorism de cel al violenței politice în slujba dreptului la autodeterminare.

Capitolele trei și cinci vor reprezenta partea de drept internațional a lucrării. În prima instanță, vor fi inventariate și analizate eforturile depuse pentru definirea conceptului de-a lungul ultimelor două secole. Concluziile capitolului trei vor contribui la elaborarea ipotezei de lucru, conform căreia există în dreptul internațional elementele necesare elaborării unei definiții a terorismului care să incumbe obligații statelor de a declanșa urmărirea penală în caz de terorism.

Data fiind natura exploratorie a întrebărilor de cercetare, analiza va fi bazată pe metode de cercetare calitativă care vor facilita abordarea interdisciplinară. Astfel, vor fi folosite în principal:

- cercetarea istorică (elaborarea cadrului istoric de conturare și amploare al terorismului);
- studiul longitudinal (examinarea firului roșu istoric și juridic ale metamorfozei terorismului de la tiranicid, prin teroare revoluționară, violență politică de factură anarhistă, terorism etno-naționalist și jihadism);
- analiza de conținut (legislație internațională, jurisprudență, rezoluții ale organismelor Ligii Națiunilor, rezoluții ale Consiliului de Securitate și ale Adunării Generale a ONU);
- ancheta (examinarea impactului organizării socio-politice a societății asupra evoluției terorismului, examinarea factorilor de natură juridică care susțin sau infirmă ipoteza conturării statutului de infracțiune internațională a terorismului și a definiției);
- studiul de caz (examinarea terorismului ca manifestare a dreptului la autodeterminare în secesionismul Kosovo și Crimeea).

Colectarea informațiilor, elaborarea argumentelor de lucru și conturarea concluziilor au la bază un amestec alcătuit din:

- cercetarea descriptivă – studiu preliminar de culegere a informațiilor pe care se va baza partea substanțială a lucrării;

- cercetarea explicativă – cu rol de definirea relațiilor dintre concepte, evenimente, actori politici și norme juridice, în vederea formulării teoriilor din ultima parte a lucrării;
- cercetarea exploratorie – cu rol de dezvoltare a unor ipoteze pertinente pentru continuarea investigațiilor.

Din punct de vedere juridic, sursele primare de informații vor fi reprezentate de legi naționale, rezoluții ale Ligii Națiunilor și a organismelor subordonate, rezoluții ale Consiliului de Securitate al ONU, rezoluții ale Adunării Generale a ONU; vor fi analizate cazuri din jurisprudența Curții Internaționale de Justiție (CIJ), din jurisprudența Curții Penale Internaționale (CPI), a Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO), a Tribunalului Internațional pentru fosta Iugoslavie, a Tribunalului Special pentru Rwanda și a Tribunalului Special pentru Liban.

În ceea ce privește mecanismele de colectare a datelor, va fi utilizată analiza surselor legislative analiza documentelor statuare ale Organizațiilor Internaționale precum și analiza unor cazuri reprezentative din jurisprudența tribunalelor internaționale. Acestea li se vor adăuga și observațiile personale ale autorului.

1.4. Limitele cercetării

Terorismul este un fenomen complex care se întrepătrunde cu alte manifestări juste sau injuste care pot avea loc în viața unei societăți. Lucrarea de față alocă un subcapitol unei astfel de manifestări care, dintr-un unghi mai larg, poate fi privită ca o formă de terorism. Este vorba, desigur, despre dreptul la autodeterminare care va fi abordat pe larg în cadrul capitolului patru. Mărturie a complexității fenomenului stau și dezbaterile care au avut loc în ultimul secol pe tema definiției terorismului, pe care capitolele trei și patru le inventariază. Pe acest fundal, este dificilă elaborarea unei lucrări care să surprindă, într-o manieră obiectivă, întreaga anvergură și amplul set de nuanțe pe care terorismul, ca fenomen social, politic și economic, le-a avut pentru societatea umană de-a lungul istoriei. Astfel, în ciuda dorinței de a surprinde în spațiu legăturile de cauzalitate necesare pentru a susține oportunitatea înființării unui tribunal penal internațional cu competențe strict pe fenomenologia teroristă, studiul de față are totuși o serie de limite.

În primul rând, principala limitare a studiului este abordarea aproape exclusiv teoretică. Utilizarea unor modele teoretice pentru a face deducții este în sine o formă incompletă de studiu și analiză fenomenologică. Potrivit lui Clausewitz, scopul principal al teoriei este de a oferi claritate termenilor și conceptelor. Totuși, când vorbim de terorism, teoria creează mai multă confuzie decât claritate deoarece este în mare parte lipsită de informațiile necesare pentru a fi utilă. Parafrazându-l pe Clausewitz, teoria este un mijloc excelent de a învăța despre războaie citind cărți. În egală măsură, teoria este un mijloc util de a înțelege terorismul atunci când oportunitatea de a fi expuși fenomenului în teren nu este disponibilă. Cu toate acestea, în clipa în care un teoretician pășește în lumea reală – tărâmul șansei și al incertitudinii, cum îl numea Clausewitz – teoria face un pas în spate în fața datelor empirice. O analiză cât mai completă a terorismului, dar și o deducție a oportunității metodelor de combatere a acestuia, necesită teorie și expunere fizică în egală măsură. Studiul de față este doar rezultatul deducțiilor bazate pe modele de analiză teoretică, cercetarea în teren, cu excepția expunerii la deliberările organismelor ONU cu privire la terorism pe parcursul anului 2015, fiind inaccesibilă.

În al doilea rând, când vine vorba despre terorism, o analiză pur calitativă este, desigur, incompletă în lipsa unei abordări cantitative. Analiza terorismului prin prisma cifrelor disponibile (ex. număr de atacuri teroriste, frecvența atacurilor, distribuția geografică a atacurilor etc.) ar fi contribuit la un contur mai clar al relațiilor de cauzalitate. Lipsa acestei abordări din prezentul studiu se datorează atât lipsei unei cercetări empirice în teren cât și lipsei unei pregătiri formale în cercetarea statistică.

În al treilea rând, utilizarea unui număr foarte restrâns de studii de caz în sprijinul argumentelor reprezintă o super simplificare și generalizare a unor relații de cauzalitate. Tiranucidul în Evul Mediu, teroarea revoluționară franceză sau anarhismul rus, sunt fenomene deosebit de complexe care au avut la rândul lor o gamă amplă de nuanțe în contextul istoric în care s-au manifestat. Totuși, dimensiunile fizice ale lucrării, precum și necesitatea sprijinirii argumentative a unei singure ipoteze de lucru nu ar fi permis o abordare mai detaliată a tuturor nuanțelor prin studii de caz specifice.

În al patrulea și ultimul rând, argumentația studiului pleacă de la premisa potrivit căreia există un corp substanțial de dovezi în literatura de specialitate și practica juridică la nivel de stat (*opinio juris*) care să susțină obținerea statutului de *jus cogens* în cazul interzicerii terorismului. Pedepsirea

unei infracțiuni ridicată la rangul de *jus cogens* devine nu doar o necesitate, dar și o obligație la nivel internațional. În acest context, înființarea unui tribunal penal internațional împotriva terorismului, pornind de la o astfel de premisă juridică, ar trebui sprijinită doar de argumente de natură tehnică și politică care să explice doar de ce nu poate fi inclusă infracțiunea de terorism sub jurisdicția Curții Penale Internaționale (CPI) existente fără a necesita argumentarea oportunității urmăririi penale internaționale în cazul unei astfel de infracțiuni. Totuși, studiul nu investighează suficient de aprofundat o ipoteză contrară: aceea că este totuși posibil să nu existe suficiente dovezi pentru a demonstra *opinio juris* sau *jus cogens*, situație care ar însemna și lipsa unei norme de drept cutumiar internațional suficient de bine conturată care să justifice o nouă categorie de infracțiuni, precum cele asimilate terorismului și, prin urmare, crearea unei noi instanțe internaționale sau modificarea Statutului celei existente.

Concluzii

Terorismul nu este un fenomen nou. A făcut parte din istoria fiecărei societăți umane de la comuna primitivă încoace. Am putea chiar spune că a evoluat în același ritm cu civilizația și a fost o măsură a maturității unei societăți de-a lungul istoriei. Desigur, semantica a variat de-a lungul timpului (de la tiranicid în antichitate, la teroare revoluționară, la anarhism) la fel și obiectivele, motivațiile, instrumentele și discursul. Cu toate acestea, în patologia politică a popoarelor, terorismul ca formă de violență politică a fost poate cea mai acută manifestare iar de-a lungul istoriei s-au scris întregi biblioteci pe acest subiect.

Acest studiu nu este însă despre terorism. Nu este nici despre cum statele au reacționat la terorism de-a lungul timpului. Acest studiu este despre combaterea terorismului prin intermediul legii națiunilor, o idee care, la scara vechimii violenței politice, este încă în fașă iar primii săi pași în lumea reală încă se lasă așteptați. Am văzut cum pe parcursul a 2500 de ani de istorie, violenței politice i s-a răspuns tot prin violență, creându-se astfel un cerc vicios a cărui singură și simplă consecință a fost creșterea numărului victimelor. Am văzut cum de-a lungul istoriei, statele au ales să trateze terorismul ca o problemă domestică care necesită măsuri domestice. Aceste abordări și-au dovedit însă limitele de suficiente ori ca la începutul secolului XX, cea mai sângeroasă conflagrație mondială din istoria consemnată, să impulsioneze statele să acționeze împreună și să

găsească soluții alternative. Materializarea ideii de societate a națiunilor, după 1918, a însemnat un pas însemnat pentru națiuni, însă pentru ideea de combatere a terorismului prin intermediul unui corp de legi internaționale susținute de majoritatea statelor lumii, era un pas uriaș.

În 1937, pentru prima dată în istorie, se vorbea despre crearea unei curți internaționale antiteroriste în fața căreia urmau să fie aduși cei care se făceau vinovați de comiterea unui act de violență politică considerat ca fiind terorist. Era un pas epocal în direcția coalizării politice a statelor împotriva unui fenomen care cu doar 23 de ani în urmă ațâța marile puteri într-un conflict care avea să redeseneze harta lumii și să lase în urmă 40 de milioane de morți. Liderii politici au înțeles că pedepsirea violenței prin violență presupunea un cost imposibil de suportat. Entuziasmul momentului avea să fie umbrit de preocupările politice ale unei Europe sfâșiată între fascism și comunism dar, mai ales, de conștientizarea faptului că nu poate fi asigurat un consens pe tema definiției infracțiunii de terorism. Prea multe sensibilități politice, o practică juridică limitată și fragmentară în cazuri de terorism și tensiunile geopolitice care aveau să culmineze într-un nou conflict mondial, au trecut în plan secund preocupările legate de combaterea terorismului cu instrumentele legii.

Perioada postbelică, deși marcată profund de fenomenul terorist, a fost la rândul ei dominată de alte priorități politice care au umbrit dezbaterile pe tema combaterii terorismului. Terminarea Războiului Rece avea să dea mai multă energie acestor dezbateri însă momentul 9/11 și declanșarea Războiului împotriva Terorii avea să readucă în primplanul opiniei publice, dar mai ales pe agenda de lucru a specialiștilor, marile întrebări lăsate nerezolvate în urmă cu șase decenii. Liderii politici păreau să fi uitat atrocitățile declanșate ultima dată când violenței politice i s-a răspuns prin violență și au declanșat un nou război care dovedește acum mai mult ca oricând necesitatea combaterii terorismului cu instrumentele legii mai degrabă decât prin forță. La aproape douăzeci de ani distanță de momentul 9/11, nimeni nu poate spune cu certitudine cine este de fapt inamicul și dacă a fost sau nu înfrânt. Este greu de crezut că în istoria militară a lumii mai poate fi găsit un alt conflict marcat de astfel de dileme.

Spre deosebire de momentul 1937, practica juridică internațională este mult mai bogată în prezent iar discuțiile pe tema instrumentelor juridice necesare pentru combaterea terorismului pot avea loc într-o manieră mai aplicată. Dacă lipsa consensului pe tema definiției terorismului a blocat

negocierile în ceea ce privește crearea unui tribunal internațional antiterorist atunci, acum această problemă poate căuta rezolvare în practica juridică acumulată.

Cu toate acestea, acest deziderat se confruntă, cel puțin pe termen scurt, cu o serie de dificultăți atât de ordin tehnic cât și politic. Există argumente puternice, de la îngrijorări legate de suveranitate, la nevoi funcționale, dificultăți în definirea terorismului, îngrijorări legate de legitimitate sau riscul de abuz, care cântăresc greu împotriva creării unei curți internaționale capabile să exercite jurisdicție asupra terorismului internațional.

Una dintre dificultățile potențiale este cea legată de mecanismul de *enforcement* al unei astfel de organism internațional. Crearea unei forțe de poliție și securitate multinațională capabilă să acționeze acolo unde un guvern se declară incapabil sau nedoritor să coopereze în obținerea de dovezi împotriva acuzatului,² este una dintre ideile care se adaugă unor lungi dezbateri cu privire la „*cine va achita factura*”.³

Este de asemenea necesar să luăm în considerare faptul că în comparație cu varianta creării unei astfel de curți prin tratat internațional,⁴ o curte creată prin intermediul Consiliului de Securitate ar fi un exemplu de legiferare de către un mecanism non-consensual dominat de marile puteri. O astfel de stare de fapt, prin însăși natura sa și prin implicațiile sale normative cu bătaie lungă, după cum a fost explicat anterior, nu contribuie la legitimizarea unei curți internaționale permanente. Totuși, o rezoluție a Consiliului de Securitate care să deschidă calea creării unui astfel de organism prin tratat internațional ar fi o variantă foarte bună, care ar elimina orice critici care ar putea fi aduse la adresa legiferării CS.

Cu greu mai merită menționat faptul că în cazul terorismului legat de ceva atât de virulent precum fundamentalismul islamic, studiul cauzelor sale profunde nu poate fi dissociat, printre altele, de efectele reale sau percepute ale unei lungi istorii de imperialism occidental și a intervenționismului militar cronic, atât subversiv cât și deschis, în Orientul Mijlociu, care are loc chiar și în zilele noastre. Raportorul Special al ONU pe probleme legate de promovarea și protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale în combaterea terorismului, sublinia în ultimul său raport din februarie 2020: „*În anumite țări, agenda națională privind prevenția și combaterea extremismului*

² Vezi propunerea Ministrului de Externe Bogdan Aurescu, *supra* nota 818.

³ Vagts, *supra* 813, p. 305.

⁴ Creegan, *supra* nota 817.

violent este concentrată exclusiv pe extremismul islamist violent, ceea ce trece în plan secund celelalte forme de extremism violent și duce la stigmatizare și polarizare.”⁵

După cum am văzut, unele argumente sunt legate de reticența statelor în a a-și sacrifica din suveranitate într-un domeniu care este atât de sensibil legat de securitatea națională și unde percepția generală este că sistemul de tratate transnaționale privind terorismul funcționează. Alte argumente împotriva creării unui astfel de tribunal, se leagă de așa-numita strategie a „numitorului comun”, sau de definiția „de minimis” a terorismului oferită cu scopul de a evita dificultățile definiționale care au marcat toate celelalte inițiative privind terorismul internațional la nivelul ONU. Acestea din urmă își justifică poziția prin faptul că în lumina valorii acestei strategii ca precedent normativ, există un risc de afectare pe termen lung a standardelor privitoare la drepturile omului atât prin adăugarea unui stigmat atașat cât și prin îmbunătățirea efectelor represive în numeroase arii ale dreptului și politicilor internaționale, precum regimul extrădării, jurisdicția universală și dreptul azilului. Rămâne întrebarea dacă terorismul este prea „politic” pentru a se ajunge la un acord cu privire la definiție. În răspuns, am putea spune că ar fi o greșeală ca orice lege împotriva terorismului să încerce să rămână neutră în ceea ce privește valorile și pretențiile concurente, așa cum sugera Bassiouni. Justiția penală internațională nu este o întreprindere tehnică orientată instrumental, ci este dens implicată în politica internațională. Așa cum alte crime internaționale se bazează parțial pe o bază moralistă intuitivă, la fel nu se poate aștepta ca terorismul să fie definit prin calcul obiectiv sau deducere rațională. Absența unui conținut imuabil al „*terorismului*” nu este un motiv pentru a se abține de la crearea unui consens politic cu privire la definiție; cu atât mai puțin este o bază pentru a crede că terorismul este inerent indefinibil.

Cu toate acestea, trebuie să existe conștientizarea faptului că incriminarea politicii (sau judiciarizarea sferei publice prin pedepsirea dușmanilor politici), întărește mâna celor care sunt în măsură să determine ce acte sunt considerate „*infracțiuni*” și care sunt capabili să trimită poliția. Ceea ce este important în acest caz sunt principiile transparenței și participării largi la politica

⁵ Raport al Programului ONU pentru Dezvoltare Durabilă prezentat cu prilejul celei de-A Doua Întâlniri Globale pe tema Prevenirii Extremismului Violent, „Assesing Progress Made, and the Future of Development. Approaches to Preventing Violent Extremism”, Fornebu, Norvegia, 23-24 mai 2018, p. 62 *apud* Raport al Raportorului Special pentru promovarea și protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale în combaterea terorismului, „Human Rights impact of policies and practices aimed at preventing and countering violent extremism”, prezentat în cadrul Consiliului Drepturilor Omului cu prilejul celei de 43-a sesiune, 24 februarie – 20 martie 2020, para 28, p. 11.

legiferării, pentru a determina „*interesul comun al societății*” și pentru a evita un deficit democratic în procesul legislativ. Doar printr-un proces inclusiv o definiție a terorismului ar putea fi considerată pe scară largă drept legitimă și nu exercitată pentru a se potrivi cu interesul sau cu capriciul vreunui membru al comunității.

Definiția *de minimis* a terorismului, pe care este elaborată propunerea româno-spaniolă are, fără îndoială meritele ei. După cum am putut observa, relația dintre terorism și dreptul umanitar internațional este foarte slab definită iar o curte împotriva terorismului care nu ar include infracțiunile teroriste comise în timp de război ar fi mai ușor de agreat de state decât una cu o jurisdicție mai cuprinzătoare. Oricât de dezirabilă ar fi o instanță cu o jurisdicție cât mai cuprinzătoare, crearea unui astfel de organism internațional va trebui să se bazeze pe considerații pragmatice mai mult decât pe o bază moralistă absolută și inflexibilă.

Merită, în continuare, să examinăm elementele unei astfel de definiții a terorismului care reies din actele normative și jurisprudența analizată în această lucrare. Astfel:

1. Metode și mijloace interzise: violența gravă

Dacă se crede că terorismul încalcă grav drepturile omului, o definiție trebuie să conțină elemente care să reflecte această judecată. În special, dacă terorismul încalcă dreptul la viață și la securitatea unei persoane, o definiție ar trebui să interzică violența gravă menită să provoace moartea sau vătămarea corporală gravă a unei persoane. Interdicția ar trebui să se extindă și asupra atacurilor asupra proprietăților publice sau private în cazul în care este intenționat sau probabil să pună în pericol persoanele fizic, inclusiv acțiunile împotriva utilităților esențiale și a infrastructurii publice. Amenințările de a comite astfel de fapte ar putea constitui o infracțiune accesorie cu pedepse mai mici decât să fie considerate acte teroriste în sine.

2. Scopuri sau țeluri interzise: metode și obiective

Există o serie de posibilități pentru încadrarea unui element definitiv care să reflecte consensul normativ conform căruia terorismul subminează statul și procesul politic. O abordare restrânsă ar fi să criminalizeze numai violența îndreptată către oficialii de stat, instituțiile sau interesele. Această abordare nu ar acoperi actele îndreptate către indivizi, grupuri sau populații neconectate de interesele statului și ar omite astfel abordarea unei proporții semnificative de acte înțelese în mod obișnuit ca terorism.

Pentru a rezolva această problemă, o serie de definiții internaționale recente ale terorismului au susținut protejarea atât a statului, cât și a populației mai largi, cerând ca scopul unui act, prin natura sau contextul său, să fie intimidarea unei populații sau obligare unui guvern sau a unei organizații internaționale să comită sau să se abțină de la a comite orice act. O dificultate este că simpla intimidare a unei populații, sau constrângerea unui guvern, pare să nu ajungă la impactul sever implicat de termenul „terorism”. Se poate pune întrebarea de ce o astfel de conduită nu este descrisă mai precis ca infracțiuni de „intimidare” (ca în unele legi naționale) sau „constrângere”. Chiar și așa, rămâne cazul că intimidarea unei populații sau constrângerea unui guvern pot fi motivate de preocupări private, cum ar fi șantajul, extorcarea, profitul ilicit sau chiar disputele personale. În consecință, dacă o definiție a terorismului trebuie să reflecte natura reală a prejudiciului pe care terorismul îl cauzează procesului politic, trebuie să diferențieze violența publică de violența privată.

3. Amenințarea la adresa securității internaționale: elementul internațional

Dacă considerăm terorismul ca o amenințare la pacea sau securitatea internațională, o definiție internațională trebuie să se limiteze la acte capabile de acel rezultat - de exemplu, din cauza pregătirii sau efectelor sale transfrontaliere sau multinaționale, a implicării autorităților statului sau a prejudiciului altor elemente vitale, valori sau interesele comunității internaționale. După cum sa discutat anterior, acest lucru nu trebuie să împiedice o definiție care să acopere terorismul intern, în cazul în care se consideră că o astfel de conduită dăunează valorilor internaționale. Pe de altă parte, din punct de vedere istoric, ponderea opiniei internaționale a susținut doar definirea și criminalizarea terorismului internațional. Infracțiunile din tratatele sectoriale de combatere a terorismului adoptate din 1963 nu se aplică de obicei terorismului pur intern, deși elementul internațional necesar este formulat în diferite moduri. Cele mai recente tratate sectoriale au urmat o formulă comună, bazată pe cea găsită în Convenția ostaticilor din 1979. Convenția privind bombardamentele teroriste din 1997, Convenția privind finanțarea terorismului din 1999 și Convenția privind terorismul nuclear din 2005 nu se aplică în cazul în care o infracțiune este comisă într-un singur stat, făptuitorul și victimele sunt cetățeni ai aceluși stat, făptuitorul se află pe teritoriul statului și niciun alt stat nu are jurisdicție în temeiul acestor tratate. Articolul 3 din Proiectul de Convenție Cuprinzătoare al ONU urmează aceeași formulă.

4. *Semantică textuală simplă: crearea terorii sau fricii extreme*

În cele din urmă, ca o chestiune de limbaj, este inerent termenului „terorism” că orice definiție trebuie să reflecte faptul că o persoană sau un grup de oameni au simțit teroare sau au fost intenționați să simtă teroare. În caz contrar, termenul devine disociat de originea sa lingvistică și de sensul său textual obișnuit sau simplu. O crimă de terorism căreia îi lipsește un element de teroare ar fi descrisă mai bine printr-o terminologie mai precisă. După cum s-a menționat anterior, propunerile de definire a terorismului ca simplă „intimidare” sau „constrângere” implică o conduită mult mai slabă decât „terorism” și ar putea fi descrisă mai constructiv tocmai ca infracțiuni de „intimidare” sau „constrângere”. În timp ce cuvintele nu au semnificații fixe și sunt neapărat construite social, terorismul nu poate fi definit atât de elastic încât să se îndepărteze cu totul de fundamentul său textual obișnuit.

5. *Excepțiile unei definiții a terorismului*

Acordul privind excepțiile de la orice definiție a terorismului s-ar putea dovedi mai dificil decât acordul asupra definiției în sine. Capitolul 4 a examinat îndeaproape cele două controverse cheie care au afectat dezbaterile cu privire la definiție: în primul rând, dacă mișcările de eliberare națională sau de autodeterminare ar trebui excluse de la răspunderea pentru terorism și, în al doilea rând, dacă ar trebui acoperită violența de stat care provoacă teroare.

Pe scurt, capitolul 4 susține că DUI este cadrul legal adecvat pentru rezolvarea tuturor conflictelor de autodeterminare și pentru rebeliunile interne care se ridică la nivelul unui conflict armat. Având în vedere interdicțiile specializate împotriva terorismului în conflictele armate în conformitate cu DUI, este, prin urmare, adecvat să se excludă actele comise în legătură cu un conflict armat internațional sau intern, fie de către forțe statele sau non-statale. Excluderea comportamentului în conflictele armate are avantajul suplimentar de a elimina criteriul moral al „nevinovăției” din definițiile terorismului, depolitizându-l prin aplicarea cadrului combatanților și necombatanților din cadrul IHL.

În cazul în care actul terorist este comis în timp de pace (sau în situații neacoperite de DU), pentru a menține simetria morală și a-i lărgi legitimitatea, o definiție ar trebui să acopere atât actele actorilor statali, cât și ale celor non-statali. Astfel, asasinarea extrajudiciară a unor oponenți politici

de către oficiali de stat, sau coluziunea în astfel de crime, ar putea fi calificată în mod profitabil ca terorism, la fel ca și atentatele sinucigașe comise de actori non-statali în afara conflictelor armate.

Orice infracțiune internațională de terorism trebuie să includă, de asemenea, justificări, scuze și apărări rezonabile pentru o gamă limitată de conduite violente. Apărările individuale în dreptul penal internațional și circumstanțele grupului care exclud responsabilitatea, extrase prin analogie din legea responsabilității statului, pot scuza o gamă foarte limitată de acte de tip terorist. În alte cazuri care nu sunt acoperite de niciuna dintre excepțiile renunțate - cum ar fi în rebeliunile interne aflate sub un conflict armat - comunitatea internațională poate considera în continuare o violență de tip terorist ca fiind „ilegală, dar justificabilă”. În astfel de cazuri, s-ar putea lua în considerare scuzarea unei astfel de conduite și atenuarea sancțiunilor pentru aceasta, în cazul în care a fost comisă în apărarea colectivă a drepturilor omului. Exemple concrete ar putea include asasinarea unui dictator militar sau politicianii care refuză forțat să cedeze puterea după înfrângerea în alegerile democratice. Amnistiiile și grațierile politice pot juca, de asemenea, un rol în răspunsul la terorism, în cazul în care sunt în joc bunuri publice superioare, cum ar fi pacea sau reconcilierea.

Cu toate acestea, ceea ce poate fi justificat rareori, dacă vreodată, este uciderea instrumentală a civililor nevinovați, inclusiv uciderea pentru în virtutea unor pasiuni religioase. Dreptul internațional este un sistem normativ laic și pluralist - care își derivă parțial universalitatea din secularitatea sa - și nu poate admite pretenții monoteiste la violență fără a-și încălca propria coerență. În timp ce doctrinele religioase își găsesc un loc în unele sisteme juridice naționale (vezi pedepsele shariei), chiar și statele religioase resping în mod explicit justificările religioase pentru violența teroristă, inclusiv în cazurile penale.

Pe baza identificării de către comunitatea internațională a nedreptății subiacente a terorismului internațional, terorismul poate fi definit deductiv după cum urmează:

- (1) Orice fapt grav, violent, criminal destinat a cauza moartea sau vătămarea corporală gravă sau a pune în pericol viața, inclusiv prin acte împotriva proprietății;
- (2) atunci când este comis în afara unui conflict armat;
- (3) în scopuri politice, ideologice, religioase sau etnice; și

(4) atunci când este destinat să creeze frică extremă într-o persoană, grup sau publicul larg;

(a) atunci când prin actele sale intimidează serios o populație sau o parte a populației sau

(b) obligă în mod nejustificat un guvern sau o organizație internațională să comită sau să se abțină de la orice act.

O astfel de definiție întruchipează judecățile normative de bază ale comunității internaționale cu privire la injustețea terorismului, reducând în același timp interferențele în legislația internațională existentă care reglementează violența în conflictele armate. Elementele cumulative ale acestei definiții propuse asigură faptul că stigmatul etichetei de terorist este rezervat doar celor mai grave tipuri de violență politică nejustificată. Aplicarea sa limitată împiedică, de asemenea, diluarea sau erodarea puterii simbolice a termenului.

Totodată, o astfel de definiție ar facilita crearea unei curți internaționale împotriva terorismului având ca elemente de contur liniile directoare ale propunerii româno-spaniole. Astfel, plecând de la posibila definiție a terorismului propusă mai sus și luând în considerare particularitățile sistemului juridic internațional și experiența anterioară în crearea unor instanțe de judecată internaționale, o viitoare Curte Penală Internațională Împotriva Terorismului ar putea fi creată în jurul următoarelor prerogative:

- a. **Jurisdicție internațională** - fundamentată într-un acord internațional, cu statut specific, conform procedurilor de drept internațional public. În cazul instanțelor din fosta Iugoslavie și din Rwanda, crearea lor s-a bazat pe o decizie a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite. În cazul Curții Penale Internaționale, Statutul său a fost aprobat la Conferința diplomatică a plenipotențiarilor Organizației Națiunilor Unite, desfășurată la Roma în 1998, ceea ce ar putea fi și cazul noii jurisdicții dorite, care ar putea să existe și pe baza unei acord între Uniunea Europeană, Națiunile Unite și NATO, deoarece aceste structuri militează pentru o complementaritate sporită;
- b. **Jurisdicție asupra persoanelor** – în ciuda faptului că terorismul este folosit în ultimul timp și ca politică de stat. În acest sens, la început, instanța ar trebui să aibă competența de

a judeca numai cazurile în care indivizii sunt responsabili pentru actele de teroare, întrucât responsabilitatea statelor nu este încă codificată de Națiunile Unite;

- c. **Capacitatea juridică de stabili răspunderea penală** a persoanelor supuse jurisdicției sale, impunând respectivele pedepse privative de libertate, luând în considerare gravitatea infracțiunii de terorism și situația personală a persoanelor acuzate, cu posibilitatea, în viitor, luând în considerare și aspecte privind suveranitatea statului, de a determina în care cazuri originea actelor teroriste a fost una de stat;
- d. **Independență** – o astfel de cure internațională nu poate fi subordonată Statelor, organismelor internaționale sau naționale sau adunărilor legislative care au creat cadrul funcționării sale sau i-au aprobat Statutul;
- e. **Jurisdicție colegială**, din moment ce va fi alcătuită dintr-un număr de magistrați (între 11 și 15), provenind din sisteme legislative foarte diferite și chiar din diverse părți ale lumii.

Este limpede astfel că societatea internațională dispune de toate elementele necesare criminalizării internaționale a terorismului și creării unei curți internaționale care să pedepsească actele teroriste. Din punct de vedere juridic lucrurile sunt destul de clare în acest punct pentru a face pași importanți în aceste două direcții. Rămâne de văzut însă dacă politicul va găsi motivația necesară avansării acestor proiecte esențiale pentru pacea și securitatea internațională.

Din păcate, pandemia de Coronavirus care a cuprins întreaga lume în 2020 a lovit fiecare stat într-o manieră covârșitoare. Victimele directe și indirecte ale pandemiei fac orice altă amenințare la adresa păcii și securității internaționale să pară mai puțin urgentă.⁶ Pe plan internațional, această pandemie înseamnă și o mobilizare fără precedent în istoria recentă a civilizației a unor resurse colosale în direcția prevenirii unui colaps financiar, a susținerii sistemelor sanitare și a dezvoltării unui vaccin anti-Coronavirus. Această mobilizare totală și colaborarea fără precedent a companiilor farmaceutice din toate țările în identificarea unui vaccin demonstrează încă odată potențialul creator al momentelor de cotitură ale istoriei.

În lumina acestor argumente, întrebările privitoare la evoluția unei curți internaționale antiteroriste de la statutul de *lege ferenda* la cel de *lex lata* și forma pe care o va adopta în cele din urmă, nu

⁶ Din 2017 până în 2020, aproximativ 273.000 de oameni au murit în atacuri teroriste la nivel global. Prin comparație, pandemia de coronavirus a ucis 1.520.000 de oameni din ianuarie până în decembrie 2020 (momentul elaborării acestui text).

par a-și găsi răspunsuri definitive. Cu toate acestea, putem anticipa că argumentele în favoarea stabilirii unei astfel de instanțe internaționale și propuneri în acest sens, precum este cea avansată de România și Spania, vor continua să fie analizate cu seriozitate și vor fi luate în considerare de un număr mai mare de state oricând se va ivi un context favorabil creării unei astfel de curți. În ciuda tuturor neajunsurilor și a multiplelor dificultăți care le înconjoară, aceste schițe timpurii și argumentele pe care se bazează sunt fire în țesătura aflată în perpetuă evoluție a păcii internaționale prin intermediul sistemului de justiție internațional.

În „Nota Introductivă” elaborată la lucrarea lui V.V. Pella - *Războiul -Crimă și Criminalii de Război*, doctorul Antoine Sottile, președintele Asociației Internaționale a Prietenilor lui Pella, a reușit să surprindă în câteva rânduri rolul esențial pe care acest pionier al dreptului penal internațional l-a avut în jurisprudența internațională. „*Începutul oricăror progrese științifice*”, afirma Sottile „*în special în domeniile electricității, mecanicii, chimiei sau energiei atomice, nu au fost lipsite de critici, de ironii, de sarcasme și au fost necesare savanților curaj, perseverență, îndrăzneală pentru a face credibile miracolele pe care progresul prodigious al științei l-a realizat. Este aproape la fel și în materie juridică și politică. [...] A fost nevoie ca un al Doilea Război Mondial să declanșeze asupra umanității o catastrofă fără precedent, pentru ca anumite principii, pe care un criminalist român a avut curajul să le formuleze, să fie recunoscute, apreciate și adoptate.*”⁷

În pofida obstacolelor și a volatilității priorităților internaționale, o astfel de curte internațională nu este doar posibilă dar și necesară. În acest sens demersurile domnului Bogdan Aurescu în direcția coagulării unei *coalitii a celor doritori* în rândul statelor marchează un moment de referință în internaționalizarea dreptului penal și îi rezervă acestuia un loc de cinste în rândul pionierilor justiției internaționale, alături de Pella, Titulescu și celelalte mari nume ale dreptului internațional.

⁷ Pella, *supra* 435, p. 10.

Bibliografie

Lucrări de autor

ALEXANDER, Yonah et. al (ed I.), (1979), *Control of Terrorism: International Documents*, Ed. Crane Rusak&Co., New York.

ALTER, Karen J., (2014), *The New Terrain of International Law: Courts, Politics, Rights*, Ed. Princeton University Press, New Jersey.

Aristotel, (2007), *Statul atenian*, Ed. Antet Revolution.

ARCHIBUGI, Danielle și HELD, David (eds.), (februarie 1995), *Cosmpolitan Democracy: An Agenda for a New World Order*, Ed. Wiley College.

AUGUSTIN, (1963), *De Civitate Dei*, cartea IV, Ed. Harvard University Press.

BAKUNIN, Michail, (1980), *Bakunin on Anarchism*, Ed. Black Rose Books, Montreal.

Baron Pompeo Aloisi, (1957) *Journal (25 Juillet 1932–14 Juin 1936)*, Ed. Plon, Paris.

BASSIOUNI, Cherif, (1974) *International extradition and world public order*, New York.

BECKER, Tal, (2006), *Terrorism and State: Rethinking the Rules of State Responsibility*, Ed. Bloomsbury Publishing.

BENJAMIN, Daniel și SIMON, Steven, (2002), *The Age of Sacred Terror*, Ed. Random House, New York.

BENVENISTI, Eyal, (iulie 2014), *The Law of Global Governance*, Ed. Hague Academy of International Law, Vol. 24.

BILLOT, Albert, (2015), *Traité de l'extradition*, E. Plon, Nourrit et Cie, Imprimeurs éditeurs.

BINGHAM, Sandra, (2013), J., *The Praetorian Guard: A History of Rome's Elite Special Forces*, Ed. Baylor University Press, Waco, TX, SUA.

BOOTH, Hartley, V.E., SELLS, P., (1980), *British Extradition Law and Procedures Including Extradition between United Kingdom and foreign States, the Commonwealth and dependent countries and the Republic of Ireland*, Vol. 1, Ed. Sijthoff& Noordhoff, Alphen aan den Rijn, Olanda.

BOUZAT, V.Pierre, (1951) „Mort du Comte Carton de Wiart, President Fondateur et President d’Honneur de l’Association Internationale de Droit Penal”, *Revue Internationale de Droit Penale*.

BOWDEN, Brett și DAVIS, Michael T. (ed.), (2009) *Terror: From Tyrannicide to Terrorism*, Ed. University of Queensland Press, Australia.

BRADFORD, Alfred S. (2001), *With Arrow, Sword and Spear: A History of Warfare in the Ancient World*, Praeger.

BRETT, Michael, (2017), *The Fatimid Empire*, Ed. Edinburgh University Press, Edinburgh.

BRINKER, Joe, (2000), *The Kosovo Report: Conflict, International Response, Lessons Learned*, Ed. Oxford University Press, Oxford.

BROWNLIE, Ian, (1963), *International Law and the Use of Force by States*, Ed. Clarendon, Oxford.

BUZATU, Gheorghe, (1991) *România cu și fără Antonescu*, Ed. Moldova, Iași.

CALLAHAN, Michael D., (2018), *The League of Nations, International Terrorism and British Foreign Policy, 1934-1938*, Ed. Palgrave Macmillan.

CASSESE, Antonio, (2003), *International Criminal Law*, Oxford University Press, Oxford.

CERNAT, Paul, (2007) *Avangarda românească și complexul periferiei: primul val*, Ed. Cartea Românească, București

CICERO, M.T., (44 î.Hr.) *De Officiis* („Despre Îndatoriri” sau „Despre Obligații”), Roma, Cartea III, xxi.

CÎNDEA, Diana Larisa, (2008) *Curtea Penală Internațională, o analiză interdisciplinară*, Ed. Militară, București.

CLERQ, A. Jules H. de, (1880-1917), *Recueil Des Traités De La France...*, Nabu Press.

CODREANU, Corneliu Zelea, (1935) *Pentru Legionari*.

COHEN, Robert, (2012), *Machiavelli. Arta terorii*, Ed. Casa Cărții de Știință.

CRYER, Robert, *et.al.*, (2014), *An Introduction to International Criminal Law and Procedure*, ediția a 3-a, Ed. Cambridge University Press, Cambridge.

DARAUL, Arkon, (1961), „The Charcoal Burners” în *A History of Secret Societies*, Ed. Citadel Press, New Jersey.

DAVIES, Norman, (2003) *White Eagle, Red Star: The Polish-Soviet War, 1919-1920*, Ediție republicată, Ed. Random House, New York.

D'AQUINO, Toma, (2002), „Commentary on the Sentences of Peter Lombardi”(Scriptum super Sententiis magistri Petri Lombardi).

D'AQUINO, Toma, (1959), *Selected Political Writings* , Ed. Basil Blackwell.

DESPAGNET, Franz, (1905), *Cours duDroit International Public*, Ed.3.

DI LELLIO, Anna, (2006), *The Case for Kosova: Passage to Independence*, Ed. Anthem Press, Londra, UK.

DIACONU, Dumitru, (1999) *Curtea Penală Internațională. Istorie și realitate*, Ed. ALL Beck, București.

DOYLE, William, (2002), *The Oxford History of the French Revolution*, ediția a II-a, Ed. Oxford University Press, Oxford.

DUBIN, Martin D., (1991), “The Political and Diplomatic Context of Interwar International Terrorism”, *International Terrorism: Two League of Nations Conventions, 1934-1937*, Kraus International Publications, Millwood, NY.

DUȚU, Mircea, (2012) *Vespasian V. Pella (1897-1952). Fondator al dreptului internațional penal; Promotor al unificării dreptului penal; Artizan al justiției penale*, Ed. Universul Juridic, București.

Earl of Avon (Anthony Eden), (1962) *The Eden Memoirs: Facing the Dictators*, Ed. Houghton Mifflin, Boston.

EVANGELISTA, Matthew, (2002), *The Chechen Wars: Will Russia Go the Way of the Soviet Union?*, Ed. Brookings Institution Press.

FIGES, Orlando, (2016), *Revoluția Rusă (1891-1924). Tragedia unui popor*, Ed. Polircom, București.

FLEMMING, William, (1998), „The Deportation of the Chechen and Ingush Peoples: A Critical Examination”, în Ben Fowkes (ed.), *Russia and Chechenia, The Permanent Crisis: Essays on Russo-Chechen Relations*, Ed. St. Martin’s Press, New York.

GEAMĂNU, Grigore (1933), *La Résistance à l’Oppression et le Droit a l’Insurrection*, Les Editions Domat-Monchrestien, Ed. F. Loviton&Cic, Paris.

GEAMĂNU, Grigore, (1977) *Dreptul Internațional Penal și Infracțiunile Internaționale*, Ed. Academiei RSR, București.

GIBBON, Edward, (1946), *The Decline and Fall of the Roman Empire*.

GILBERT, Martin, (2006), *Kristallnacht: Prelude to Destruction*, Ed. Harper Collins.

GILCHRIST, John T. și MURRAY, W.J., (1971), *The Press in the French Revolution. A Selection of Documents taken from the Press of the Revolution for the years 1789-1794*, Ed. St. Martin’s Press, New York.

GLENNY, Misha, (1999), *The Balkans: Nationalism, War and the Great Powers, 1804-1999*, Ed. Penguin Books, New York.

GRAVEN, Jean, (1950) „Principes fondamentaux d'un Code répressif des Crimes contre la paix et la sécurité de l'Humanité”, *Revue de Droit International*, Geneva.

GROSS, Oren și NÍ AOLÁIN, Fionnuala, (2006), *Law in Times of Crisis: Emergency Powers in Theory and Practice*, Ed. Cambridge University Press, Cambridge.

HALSALL, Paul, (august 1997), “*Maximilien Robespierre: Justification of the Use of Terror*”, *Internet Modern History Sourcebook*, Fordham University, Aug. 1997.

HARTLEY BOOTH, V.E., H., SELLS, P., (1980), *British Extradition Law and Procedure*, Vol. I, Ed. Sijthoff&Noordhoff, Olanda.

HAUS, Jacques-Joseph, (1879), *Principes généraux du droit pénal belge*, Ed. 3.

HIGGINS, Rossalyn și FLORY, Maurice (eds.), (1997), *Terrorism and International Law*, Ed. Routledge, Londra.

HUDSON, Manley Ottmer, (1934), *The World Court, 1921-1934*, World Peace Foundation, Boston.

HUGHES, James, (2007), *Chechenya: From Nationalism to Jihad*, Ed. University of Pennsylvania Press, Philadelphia.

IORGA, Nicolae, (1934) *O viață de om. Așa cum a fost*, Vol. II – Lupta, Ed. N. Stroila, București.

JÁSZI, Oscarși LEWIS, D. John (1957), *Against the Tyrant. The tradition and Theory of Tyrannicide*, Ed. Free Press.

JUDAH, Tim, (2002), *Kosovo : War and Revenge*, Ed. Yale University Press, Connecticut.

KISSINGER, Henry, *Diplomația*, Ed. All, 1998.

LAALE, Hans Willer, (2011), *Ephesus (Ephesos): An Abbreviated History from Androclus to Constantine XI*, Ed. WestBow Press, Bloomington.

LAMBERT, Joseph, (1990), *Terrorism and Hostages in International Law: A commentary of the Hostages Convention 1979*, Ed. Grotius, Cambridge.

LAMMASCH, H., Weiss, A., LOUIS-LUCAS, P., (2013), *Le Droit D'Extradition Applique Aux Delits Politiques D'Apres Le D(r) H. Lammasch*, ediție republicată, Ed. Gale, The Making of Modern Law.

LAUZIÈRE, Henri, (2016), *The Making of Salafism: Islamic Reform in the Twentieth Century*, Ed. Columbia University Press, New York.

LEMKIN, Raphael, (1933), *Les actes constituant un danger general (interétatique) consideres comme delites des droit des gens*, Ed. A. Pedone, Paris.

LEWIS, Bernard, (2003), *The Assasins: A Radical Sect in Islam*, Ed. Perseus Books Group, New York.

LEWIS, Jeffrey William, (2012), *The Business of Martyrdom: A History of Suicide Bombing*, Ed. Naval Institute Press.

LEWIS, Mark, (2014) *The Birth of the New Justice: The Internationalization of Crime and Punishment, 1919–1950*, Ed. Oxford University Press, New York.

LANKINA, Tomila V., (2004), *Governing the Locals: Local Self-Government and Ethnic Mobilization in Russia*, Ed. Rowman and Littlefield, Oxford.

LAW, Randall D. (2017), *Istoria terorismului de la asirieni la jihadiști*, Ed. Corint, 2017.

MAKDISI, George, (1981), *The Rise of Colleges*, Ed. Edinburgh University Press, Edinburgh.

MARIGHELA, Carlos, (2002), *Mini-Manual of the Urban Guerilla*, Ed. Abraham Guillen Press.

MARTENS, Georg Friedrich de, (2012), *Recueil De Traités D'alliance, De Paix, De Treve ... : Et Plusieurs Autres Actes Servant A La Connaissance Des Relations Etrangères Des Puissances Et Etats De L'europe ... Depuis 1761 Jusqu'a Present*, Ed. Nabu Press.

MARTENS, Friedrich, (1883) *Contemporary international law of civilized people*, Vol. II, St. Petersburg.

MEGRET, Frederic și TALGRENN, Immi, (2018), *The Dawn of a Discipline. International Criminal Justice and its Early Exponents*, Ed. Cambridge University Press.

MERTUS, Julie A., (1999), *Kosovo: How Myths and Truths Started a War*, Ed. University of California Press, Berkley.

MITCHELL, Claire, (2011), *Aut Dedere, Aut Judicare: The Extradite or Prosecute Clause in International Law*, Ed. Graduate Institute Publications, Geneva.

MURPHY, John, (1975) „United Nations Proposals on the Control and Repression of Terrorism”, în Bassiouni, M. Ch., (ed.), *International Terrorism and Political Crimes*, Ed. Charles C. Thomas, Springfield, Illinois.

MURPHY, Paul J., (2004), *The Wolves of Islam: Russia and the Face of Chechen Terror*, Ed. Brassey's, Washington, DC.

NĂSTASE, Adrian, (2002) *Nicolae Titulescu, contemporanul nostru*, Ed. Monitorul Oficial, București.

NĂSTASE, Adrian și AURESCU, Bogdan, *Drept Internațional Public. Sinteze*, Ediția a 8-a, Ed. C.H.Beck, București, 2015.

NĂSTASE, Adrian și AURESCU, Bogdan, *Drept Internațional Public. Sinteze*, Ediția a 9-a, Ed. C.H.Beck, București, 2018.

NECEAV, Serghei, (1869), *The Revolutionary Catechism*.

NORWICH, John Julius, (1989), *A History of Venice*, New York, Vintage Books.

OPPENHEIM, L., (1955), (ediția a VIII-a), *International Law: A Treatise*, Vol. I, Wildy&Sons, Ltd., Marea Britanie.

ORTOLAN, Joseph-Louis-Elzacar, (2010), *Elements de Droit Penal : Penalite, Juridictions, Procedure ...*, Nabu Press.

PALMER, R.R., (1970), *“The Age of the Democratic Revolution: The struggle”*, Princeton University Press.

PANDREA, Petre, (2001) *Garda de Fier. Jurnal de filosofie politică. Memorii penitenciare*, Ed. Vremea, București.

PAULUSSEN, Cristophe, (2010), *Male Captus Bene Detentus?*, Intersentia, Cambridge, 2010.

PAYNE, Stanley, (1995), *A History of Fascism, 1914–45*. University of Wisconsin Press, Madison.

PELLA, Vespasian, (1923) *Pedeapsa Cu Moartea în Legătură cu Proiectul Constituției*, Ed. Curierul Judiciar, București.

PELLA, Vespasian, (2013) *Războiul – Crimă și Criminalii de Război. Reflecții asupra justiției penale internaționale. Ce este și ce ar trebui să fie*, Ed. Universul Juridic, București.

PELLA, Vespasian., (2017) *Criminalitatea colectivă a statelor și dreptul penal al viitorului* Ed. EuroPress, București.

PERRY, Marvin, et all., (2008), *Western Civilization: Ideas, Politics, and Society*, Ed. Cengage Learning, Boston.

PERRIT Jr., Henry, H., (2008), *Kosovo Liberation Army: The Inside Story of an Insurgency*, Ed. University of Illinois Press, Chicago.

PHILIPS, Billal, ABU AMEENAH, (2005), *The Fundamentals of Tawheed (Islamic Monotheism)*, Ediția a 2-a, Ed. International Islamic Publishing House.

PLUTARH, (1960), *Vieți paralele*, vol.I, Ed. Științifică.

PLUTARH, *Contre colotés*, C. 32.

POTULICKI, Michel, (ed.), (nov. 1927), *Acts de la Ière Conférence d’Unification du Droit Pénal*, Varșovia.

RAUCHENSTEINER, Manfred, (2013), *Der Erste Weltkrieg und das Ende der Habsburgermonarchie 1914–1918*, Ed. Bohlau Verlag.

RICH, Norman, (1973), *Hitler's War Aims: Ideology, the Nazi State and the Course of Expansion*, W.W.Norton, Londra și New York.

ROACH, Kent, (2015), *Comparative Counter-Terrorism Law*, Ed. Cambridge University Press, Cambridge.

ROBERTS, Allen, (1970), *The Turning Point: The Assassination of Louis Barthou and King Alexander I of Yugoslavia*, Ed. St. Martin's Press, New York.

ROBESPIERRE, Maximilien, (2007), *Virtue and Terror*, traducere în limba engleză de către John Howe, ediția I, Ed. Verso, New York.

ROSS, Jeffrey Ian, (2011), *Religion and Violence: An Encyclopedia of Faith and Conflict from Antiquity to the present*, Ed. Routledge.

SASSERATH, Simon (ed.), (iunie 1930) *Acts de la IIIe Conférence Internationale pour l'Unification de Droit Pénal*, Bruxelles.

SAUL, Ben, (2008), *Defining Terrorism in International Law*, Oxford University Press, Londra.

SCHABAS, William, (2017), *An Introduction to the Criminal Court*, Cambridge University Press, Londra.

SHEARER, Ivan Anthony, (1971), *Extradition in International Law*, Manchester University Press.

SILVESTRU, Octavian et al., (2008) *Țara, legiunea, căpitanul. Mișcarea legionară în documente de istorie orală*, Ed. Humanitas, București.

SUNGA, Lyal, (1997), *The Emerging System of International Criminal Law: Developments in Codification and Implementation*, Ed. Springer.

TANOVICEANU, Ion, (1920) *Tratat de Drept și Procedură Penală*, Ed. II, Vol. I, Ed. Curierul Judiciar, București.

THORNBERRY, Patrick, (1993), *International Law and the Rights of Minorities*, Oxford University Press, Oxford, UK.

TROFIMOV, Yaroslav, (2007), *The Siege of Mecca: The Forgotten Uprising in Islam's Holiest Shrine and the Birth of Al-Qaeda*, Ed. Doubleday Publishing, New York, USA.

TURCU, I. Constantin (Eds.), (1967) *Nicolae Titulescu, Documente Diplomatice*, Ed. Politică, București.

ULMANN, Emmanuel, (2018), *Völkerrecht*, Ed. Forgotten Books (re-editare).

VICKERS, Miranda, (1998), *Between Serb and Albanian: A History of Kosovo*, Ed. Columbia University Press, New York.

VIDAL, George, (2016), *Cours de Droit Criminel Et de Science Penitentiaire*, Ed. Wentworth Press.

VLAD, Constantin, (2006) *Diplomația secolului XX*, Fundația Titulescu, București.

WERLE, Gerhard și VORMBAUM, Moritz (eds.), (2016), *The African Criminal Court – A Commentary on the Malabo Protocol*, Ed. T.M.C. Asser Press, Haga.

XENOFON, Hieron, C.4.

YARMOLINSKY, Avrahm, (1962), *Road to Revolution: A Century of Russian Radicalism*, Ed. Collier Books, New York.

Capitole în lucrări de autor/autori

1 **Macabei**, 2, 24, 2, 27.

ABI-SAAB, Georges, (2004), ” The Proper Role of International Law in Combating Terrorism” în Bianchi, A. (ed.), *Enforcing International Law Norms Against Terrorism*, Ed. Hart, Oxford.

ARNOLD, Roberta, (2014), „Terrorism, War Crimes and the International Criminal Court” în Saul, B. (ed.) *Research Handbook on International Law and Terrorism*, Ed. Edward Elgar Publishing, Cheltenham.

BIANCHI, Andreea și Naqvi, Y. (2014), „Terrorism” în Clapham, A. și Gaeta, P. (eds.), *The Oxford Handbook of International Law in Armed Conflict*, Oxford University Press, Oxford.

BORELLI, Silvia, (2014), „Extraordinary Rendition, Counter-Terrorism and International Law” în Ben Saul (ed.), *Research Handbook on International Law and Terrorism*, Ed. Edward Elgar, Cheltenham.

Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel.

CASSESE, Antonio, (1984), „Wars of National Liberation and Humanitarian Law” în Swinarski, C., (ed.) *Studies and Essays in Honour of Jean Pictet*, Ed. Martinus Nijjhof, Haga.

CHALIAND, Gerard și BLIN, Arnaud, „From 1968 to Radical Islam”, în CHALIAND, Gerard și BLIN, Arnaud, *The History of Terrorism: From Antiquity to Al Qaeda*, Ed. California University Press.

CLAPHAM, Andrew, (iulie 2009) ”Secessionism, terrorism and the right to self-determination”, pp. 46-64, în Kohen M., *Secession: International Law Perspectives*, Cambridge University Press, 2009.

CHISHOLM, Hugh, ”Abbasids”, Enciclopedia Britannica, Vol. 1, ediția 11, Ed. Cambridge University Press.

CRAMER, Per, (2003) „Recent Swedish experiences with targeted UN sanctions: the erosion of trust in the Security Council” în Erika de Wet *et.al.* (eds.), *Review of the Security Council by Member States*, Ed. Intersentia, Antwerp.

KEMP, Gerhard, (2015), „The Inclusion of Aggression in the Rome Statute of the International Criminal Court” în *Individual Criminal Liability for the International Crime of Aggression*, Ed. Intersentia, Cambridge.

KIRSCH, Philippe, (2003), "Foreword" în cartea lui Dörmann, K., *Elements of War Crimes under the Rome Statute of the International Criminal Court: Sources and Commentary*, Ed. Cambridge University Press, Cambridge.

LE BOHEC, Yann, (2015), „The "Third Punic War": The Siege of Carthage (148-146 B.C.) în lucrarea lui HOYOS, Dexter (ed.), *A Companion to the Punic Wars*, Ed. John Wiley, West Sussex.

MAMOLEA, Andrei, (2020) „Vespasian V. Pella: International Criminal Justice as a Safeguard to Peace, 191-1952” în Mégret, F. și Tallgreen, I. (eds.), *The Dawn of a Discipline. International Criminal Justice and its Early Exponents*, Ed. Cambridge University Press, Cambridge.

NĂSTASE, Adrian, AURESCU, Bogdan, JURA, Cristian, (2009) „Problema terorismului în dreptul internațional contemporan”, Cursul 25, în Năstase, A., Aurescu, B. și Jura, C., „Drept Internațional Public. Sinteze pentru examen”, ediția a 5-a, Ed. C.H.Beck, București.

RICOLFI, Luca, (2006), „Palestinians, 1981-2003”, în Gambetta, D., *Making Sense of Suicide Missions*, Ed. Oxford University Press.

SAUL, Ben, (2017), „The Crime of Terrorism within the Jurisdiction of the African Court of Justice and Human Rights: Article 28G of the AU’s Malabo Protocol 2014” în Jalloh, C., Clarke, K., Nmehielle, V. (eds.), *African Court of Justice and Human and People’s Rights in Context*, Sydney Law School Research Paper Nr. 16/38.

TRIX, Frances, (2005), „Kosovar Albanians Between a Rock and a Hard Place” în Sabrina P. Ramet și Vjerran Pavlakovic (eds.), *Serbia Since 1989: Politics and Society Under Milosevic and After*, Ed. University of Washington Press, Seattle, 2005.

VAN GINKEL, Bibi, (2003), "The United Nations: Towards a Comprehensive Convention on Combating Terrorism" în van Leeuwen, M., *Confronting Terrorism*, Ed. Kluwer, Haga.

VAN GINKEL, Bibi, (2009), „How to Repair the Legitimacy Deficit in the War on Terror: A Special Court for Dealing with International Terrorism?” în de Zwaan, j., Bakker, E. și van der Meer, S. (eds.), *Challenges in a Changing World*, Ed. T.M.C. Asser Press, Haga.

VICKERS, Miranda, (2000), „Kosovo, the Illusive State” în William J. Buckley (ed.), *Kosovo: Contending Voices on Balkan Interventions*, Ed. Williams B. Eerdmans Publishing Company.

WALTER, Christian, (2003), „Defining Terrorism in National and International Law” în Walter, C. *et.all.* (eds.), *Terrorism as a Challenge for National and International Law*, Ed. Springer, Heidelberg.

Articole, publicații, lucrări de cercetare

ALEXANDRU, Marian, (2016) „Reglementarea terorismului prin acte de drept intern și internațional”, *Acta Universitatis George Bacovia. Juridica*, Vol. 5, Nr. 2.

AMERASINGHE, C.F., (ian. 1965) „The Schtraks Case, Defining Political Offences and Extradition”, *Modern Law Review*, Vol. 28, nr. 1.

ARSANJANI, Mahnoush, (1999), „The 1998 Rome Statute of the International Criminal Court”, *American Journal of International Law*, Vol. 93, nr. 1, ianuarie 1999, pp. 22-43.

BATISTICH, Marija, (1995), „The Right to Self-Determination and International Law”, *Auckland Law Review*, Vol. 7, nr. 4, pp. 1013-1037.

BERGSMO, Morten, *et. al.* (eds.), (2015) „Historical Origins of International Criminal Law”, *Torkel Opsahl Academic EPublisher, Forum for International Criminal and Humanitarian Law*, Vol. 4, nr. 23, Bruxelles.

BERMAN, Nathaniel, (1988), „Sovereignty in Abeyance: Self-determination and International Law”, *Wisconsin Journal of International Law*, Vol. 7.

BINDER, Guyora, (ian. 1993), „The Case for Self-Determination”, *Stanford Journal of International Law*, Vol. 29, New York, ianuarie 1993, pp. 223-272.

BLANK, Stephen J., (2002), „Putin’s Twelve Step Program”, *Washington Quarterly*, Vol. 25, Nr. 1, pp. 147-160.

BOISTER, Neil, (iunie 1998), „The Exclusion of Treaty Crimes from the Jurisdiction of the Proposed International Criminal Court: Law, Pragmatism, Politics”, *Journal of Conflict and Security Law*, Vol. 3, nr. 1, pp. 27-43.

BOISTER, Neil, (2012), „International Tribunals for Transnational Crimes : Towards a Transnational Criminal Court ?”, *Criminal Law Forum*, Vol. 23, pp. 295-318.

BOURQUIN, Maurice, (1927), „ Crimes et délits contre la sûreté des États étrangers”, în *Collected Courses of the Hague Academy of International Law*, Vol. 16.

BROWN, Ian și KORFF, Dourwe, (martie 2009), „Terrorism and the Proportionality of Internet Surveillance”, *European Journal of Criminology*, Vol. 6, nr. 2.

CASSESE, Antonio, (decembrie 2001), „Terrorism is Also Disrupting Some Crucial Legal Categories of International Law”, *European Journal of International Law*, Vol. 12, Nr. 5, pp. 993-1001.

CHIMNI, B.S., (februarie 2004), „International Institutions Today: An Imperial Global State in the Making”, *European Journal of International Law*, Vol. 15, Nr. 1.

CLANCY, Brett, (sept. 2017), „Rebel or Rioter? Luddites then and now”, *Society*, Vol. 54, Nr. 1.

CREEGAN, Erin, (2011), „A Permanent Hybrid Court for Terrorism”, *American University International Law Review*, Vol. 26, Nr. 2.

DALY, Jonathan, (martie 2002), „Political Crime in Late Imperial Russia”, *The Journal of Modern History*, Vol. 74, nr. 1.

DAVID, Mircea Laurențiu, (2011) „Evoluția istorică a reglementărilor legislative privind instituția extrădării penale”, *Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI din Rep. Moldova, Științe socio-umane*, ed. a XI-a, nr. 2.

DEERE, Lora, (aprilie 1933), „Political Offences in the Law and Practice of Extradition”, *American Journal of International Law*, Cambridge University Press, Vol. 27, nr. 2.

DE LA RASILLA DEL MORAL, Ignacio, (iunie 2006), „The Increasingly Marginal Appreciation of the Margin-of-Appreciation Doctrine”, *German Law Journal*, Vol. 6, Nr. 7, pp. 611-624.

DE LA RASILLA DEL MORAL, Ignacio, (iunie 2017), „An International Terrorism Court in nuce in the Age of International Adjudication”, *Asian Yearbook of Human Rights and Humanitarian Law*, Vol. 1.

DOBRESCU, Raisa, „International Law and EU Legislation in Security Council’s Counterterrorism Sanctions – A Troubled Relationship?”, *Titu Maiorescu Law Review*, 2018.

DOBRESCU, Raisa, „From Kosovo to Crimeea. Russia’s Shifting Perspectives on the Right of Self-Determination”, *Titu Maiorescu Law Review*, 2019.

DUVERGIER, J.B., (1835), *Collection complète des lois, décrets d’intérêe général, traités...*, Vol. 34, Imprimeur De L’Ordre des Avocats, Franța.

ERJAVEC, Karmen și ZALA, Volcic, (2007), „War on Terrorism; as a Discursive Battleground: Serbian Recontextualization of G.W. Bush’s Discourse”, *Discourse and Society*, Vol. 18, Nr. 2.

ERLENBUSCH, Verena, (2015), „Terrorism and revolutionary violence: the emergence of terrorism in the French Revolution”, *Critical Studies on Terrorism*, Vol. 8, Nr. 2.

EVANS, M. și OLLIDGE, D.T., (1991), „What Can the Past Teach the Future? Lessons from Internationally Supervised Self-Determination Elections, 1920-1990”, *New York University Journal of International Law and Politics*, Vol. 24.

FINNANE, Mark, (2015), „The Munich Olympics Massacre and the Development of Counter-Terrorism in Australia”, *Inteliigence and National Security*, Vol. 30, Nr. 6.

FOX-DECENT, Evan și CRIDDLE, Evan J., (2012), „Interest Balancing vs. Fiduciary Duty: Two Models for National Security Law”, *German Law Journal*, nr. 542.

GILLISEN, John, *Codifications Et Projets De Codification En Belgique Au XIXe Siecle (1804-1914)*, Journal of Belgian History.

GRACZYK, Donald A. și GIANNAKOS, S.A., (2006), „The Face of Kosovar Albanian Nationalism: A Violent and Volatile Trnasformation of the Balkan Political Landscape”, *Mediterranean Quarterly*, Vol. 17, Nr. 4, pp. 142-159.

GUTHERIE, Peter, (2005), „Security Council sanctions and the protection of individual rights”, *New York University Annual Survey of American Law*, Vol. 60, 2004, pp. 511-512.

HALBERSTAM, Malvina, (1989), „Terrorists Acts Against and On Board Ships”, *Israel Yearbook on Human Rights (IYBHR)*, Vol. 331.

IOANID, Radu, „Nicolae Iorga and Fascism”, *Journal of Contemporary History*, Vol. 27, Nr. 3, iulie 1992.

JERVIS, Robert, (2003) „Understanding the Bush Doctrine”, *Political Science Quarterly*, Vol. 118, Nr. 3.

IVIANSKI, Zeev, (1988), “Source of Inspiration for Revolutionary Terrorism – The Bakunin – Nechayev alliance”, *The Journal of Conflict Studies*, Vol. 8, Nr. 3.

HALLE, Henry, (martie 2005), „The Makeup and Breakup of the Ethno-federal States: Why Russia Survives Where the USSR Fell”, *Perspectives on Politics*, vol. 3, nr. 1.

HEUPEL, Monika, (martie 2009). „Multilateral Sanctions Against Terror Suspects and the Violation of Due Process Standards”, *International Affairs*, Vol. 85, Nr. 2.

KATZENSTEIN, Suzanne, (decembrie 2014), „In the Shadow of Crisis: The Creation of International Courts in the Twentieth Century”, *Harvard International Law Journal*, Vol. 55, Nr. 1.

KIRGIS Jr., Frederic.L., (aprilie 1994), „The Degrees of Self-Determination in the United Nations Era”, *The American Journal of International Law*, Vol. 88, Nr. 2.

KRISCH, Nico, (oct. 2013), „The Decay of Consent: International Law in the Age of Global Public Goods”, *American Journal of International Law*, Vol. 108, Nr. 1.

KERNO, Ivan S., (oct. 1952), ”In Memoriam : Vespasian V. Pella”, *The American Journal of International Law*, Vol. 46, Nr. 4.

KOSKENNIEMI, Martti, (ianuarie 2011), „What Use for Sovereignty Today?”, *Asian Journal of International Law*, Vol. 1, Nr. 1, pp. 61-70.

KOUNSAR, Asma, (2016), „The Concept of Tawhid in Islam: In the Light of Perspectives of Prominent Muslim Scholars”, *Journal of Islamic Thought and Civilization*, Vol. 6, Nr. 2, Lahore, India.

LAM, Maivan Clech, (1992), ”Making Room for Peoples at the United Nations: Thoughts Provoked by Indigenous Claims to Self-Determination”, *Cornell International Law Journal*, Vol. 25, Nr. 3, Articolul 7.

LOWENFELD, Andreas, (1985), ”Eroterung des Begriffes politischer Verbrechen und Vergehen”. *Zeitschrift für die gesammte Strafrechtswissenschaft*, Vol. V.

MÄLKSOO, Lauri, (2014) „F.F.Martens and his time: When Russia was an Integral Part of European Tradition of International Law”, *European Journal of International Law*, Vol. 25, Nr. 3.

MATHESON, Michael J. și REID, Natalie L. (eds.), (aprilie 2016), „Introduction to Symposium on the International Criminal Tribunals for the Former Yugoslavia and Rwanda”, în *The American Journal of International Law*, Ed. Cambridge University Press, Vol. 110, Nr. 2.

MOORE, John Northon, (1973) „Toward Legal Restraints on International Terrorism”, *American Society of International Law*, Vol. 67.

MOUCHERON, Martin, (mai 2006), ” Délit politique et terrorisme en Belgique : du noble au vil”, *Culture&Conflits*, nr. 61.

MURPHY, John, (1989) „Defining International Terrorism : A Way Out of the Quagmire”, *Israel Yearbook on Human Rights*, Vol. 19.

NĂSTASE, Adrian, (2008) „Kosovo și implicațiile sale, la nivel internațional, pentru stabilitatea în vecinătatea UE și a NATO. O perspectivă românească”, discurs ținut în cadrul Centrului de Studii Internaționale, Universitatea Cambridge.

O’HIGGINS, Paul, (1964), *The History of Extradition in British Practice*, Indian Yearbook of International Affairs, Vol.13.

PETROV, Kristian, (2019), „’Strike out, right and left!’: A conceptual-historical analysis of 1860s Russian nihilism and its notion of negation”, *Studies in East European Thought*, Vol. 71, Nr. 1.

PÎRVULESCU, Andreea Nicoleta, (2017) „The Importance of the existence of the institution of extradition, by reference to its elements of extraneity”, *Law, Society&Organizations*, Vol. II, Nr. 3.

POMPER, Phillip, (ian. 1976), „Bakunin, Nechaev, and the „Catechism of a Revolutionary”:The Case for Joint Authorship”, *Canadian-American Slavic Studies*, Vol. 10, Nr. 4.

POKALOVA, Elena, (2010), „Framing Separatism as Terrorism: Lessons from Kosovo”, *Studies in Conflict&Terrorism*, Taylor&Francis, Vol. 33, Nr.5.

RADU, Sorin, (2002) „Semnele electorale ale partidelor politice în perioada interbelică”, Muzeul Național al Unirii, *Anuarul Apulum*, Vol. 39.

RAPPAPORT, E.Stanislaus, (1932), ” The Problem of the Inter-State Criminal Law”, *Transactions of the Grotius Society*, vol. 18.

ROBBINS, Bruce, (2015), ”Blue Water: A thesis”, *Review of International American Studies*, Vol. 8, nr. 1, pp. 47-66.

ROSTOW, Nicholas, (2002), „Before and After: The Changed UN Response to Terrorism since September 11th”, *Cornell International Law Journal*, Vol. 35, Nr. 3, Articol 3.

SAINI, R.S., ”Self-determination, Terrorism and Kashmir”, *India Quarterly: A Journal of International Affairs*, Vol. 57, Nr. 2,1 aprilie 2001, pp. 59-98.

SALDAÑA, Quintiliano, (1925), „La justice pénale internationale”, *Collected Courses of the Hague Academy of International Law*, vol. 10.

SASICH, Angelina M., (2012) „The Right to Self Determination and its implication on the sovereign right of States: the inconsistent application of international standards for independence with respect to Kosovo”, *Michigan State International Review*, Vol. 20, Nr. 2.

SAUL, Ben, (2005) ”Attempts to Define Terrorism in International Law”, *Netherlands International Law Review*, nr. 52.

SAUL, Ben, (2006), „The Legal Response of the League of Nations to Terrorism”, *Journal of International Criminal Justice*, Vol. 4, Nr. 1.

SAUL, Ben, (oct. 2010), „The Emerging International Law of Terrorism”, *Indian Yearbook of International Law and Policy*, Nr. 10.

SCHARF, Michael P., (2004), „Defining Terrorism as the Peacetime Equivalent of War Crimes: Problems and Prospects”, *Case Western Reserve Journal of International Law*, Vol. 36, Nr. 2.

SCHARF, Michael P., (2009), „International Law in Crisis: A Qualitative Empirical Contribution to the Compliance Debate”, *Cardozo Law Review*, Vol. 31, pp. 45-97.

SCHARF, Michael P., (2011), ”Special Tribunal for Lebanon: Interlocutory Decision on the Applicable Law: Terrorism, Conspiracy, Homicide, Perpetration, Cumulative Charging. Introductory Note”, *International Legal Materials*, Vol. 50, No. 4, pp. 509-602.

SCHEFFER, David, (23 iulie 1998), ”Developments at Rome Treaty Conference”, Mărturia Ambasadorului Onorific al SUA pentru Crime de Război și Șef al Delegației SUA la Conferința de la Roma, Comisia pentru Relații Externe a Senatului SUA, Washington, D.C..

SHANY, Yuval, (2009), „No Longer A Weak Department of Power? Reflectio On The Emergence of a New International Judiciary”, *The European Journal of International Law*, Vol. 20, Nr. 1.

SONENSCHER, Michael, (iunie 1998), „Enlightenment and Revolution”, *The Journal of Modern History*, Vol. 70, Nr. 2.

SUBEDI, Surya, (2011), ”The UN Response to International Terrorism in the Aftermath of the Terrorist Attacks in America and the Problem of the Definition of Terrorism in International Law”, *International Law Forum*, nr. 4.

SUTHERLAND, P.D., (1984), *The Development of the International Law of Extradition*, St. Louis University Law Journal, Vol. 28.

STARKE, J., (1938), ”The Convention for the Prevention and Punishment of Terrorism”, *British Yearbook of International Law*, nr. 255.

TAMS, Christian J., (2016), „World Courts as Guardians of Peace?”, *Centre for Global Cooperation Research*, Vol. 15, Duisburg, Essen.

THORNBERRY, Patrick, (oct. 1989), ”Self-Determination, Minorities, Human Rights: A Review of International Instruments”, *International & Comparative Law Quarterly*, vol. 38, nr. 4.

TRAPP, Kimberley N., (iulie 2012), „Holding States Responsible for Terrorism before the International Court of Justice”, *Journal of International Dispute Settlement*, Vol. 3, Nr. 2, pp. 279-298.

VAGTS, Detlev F., (2003), „Which Courts Should Try Persons Accused of Terrorism?”, *European Journal of International Law*, Vol. 14, Nr. 2.

Van Der WIJNAGAERT, Christine, (1983), „The Political Offence Exception to Extradition: Defining the Issue and Finding a Feasible Alternative”, *Revue Belge de Droit International*, nr. 17.

Van Den HERIK, Larissa, (2007), „The Security Council’s Targeted Sanctions Regimes: in need of better protection of the individual”, *Leiden Journal of International Law*, Vol. 20, Nr. 4.

WEIGEND, Thomas, (noiembrie 2006), „The Universal Terrorist: The International Community Grappling with a Definition”, *Journal of International Criminal Justice*, Vol. 4, Nr. 5, pp. 912-932.

WELLER, Marc, (1993) „International Law an Chaos”, *Cambridge Law Journal*, Vol. 52, Nr. 1.

WELLER, Marc, (1999), „The Rambouillet Conference on Kosovo”, *International Affairs*, Vol. 75, nr. 2.

WHELAN, Anthony, (ian. 1994), „Wilsonian Self-Determination and the Versailles Settlement”, *The International and Comparative Law Quarterly*, vol. 43, nr. 1, pp. 99-115.

WILLIAMS, Glyn, (2004), „From „Secesionist Rebels” to „Al-Qeda Shock Brigades”: Assesing Russiats Efforts to Extend the Post September 11th War on Terror to Chechenya”, *Comparative Studies of South Asia, Africa and the Middle-East*, vol. 24, nr. 1.

WILLIAMS, Sarah, (2013) „The Extraordinary African Chambers in the Senegalese Courts: an African Solution to an African Problem?”, *Journal of International Criminal Justice*, Nr. 11.

WILLIAMS, Sarah, (2016) „The Specialist Chambers of Kosovo”, *Journal of International Criminal Justice*, Vol. 14, Nr. 1.

WITTEN, Samuel M., (octombrie 1998), „The International Convention for the Suppresion of Terrorist Bombings”, *American Journal of International Law*, Vol. 92, nr. 4, pp. 774-781.

ZLATARIC, B., (1975), „History of International Terrorism and its Legal Control”, *International Terrorism and Political Crimes*, Ed. M. Cherif Bassiouni, Springfield, Illinois, nr. 7.

Surse arhivistic

fond Poliția Metropolitană din Londra, Arhivele Naționale ale Marii Britanii, Kew, Richmond, Londra, cota MEPO 3/2052 din 29 august 1932.

fond Poliția Metropolitană din Londra, Arhivele Naționale ale Marii Britanii, Kew, Richmond, Londra, cota MEPO 3/2052 din 16 februarie 1933.

La loi sur les crimes et délits commis à l'étranger, Biblioteca Centrală a Franței, Departamentul de drept, economie, politică, fond F-46038, 1836.

„Răspunsul Profesorului Vespasian V. Pella la adresa rectoratului nr. 174 din 15/1/1928”, Mapa 20, Fondul Vespasian V. Pella.

„Cuvântarea rostită de Nicolae Titulescu la dineul oficial dat de Tevfik Rustu-Bey cu prilejul Conferinței Înțelegerii Balcanice”, Ankara, 30 octombrie 1934 în Macovescu G., Giurescu, D.C., Ploșteanu, G., Potra, G.G. și Turcu, C.I. (Eds.), *Nicolae Titulescu, Documente Diplomatice*, Ed. Politică, București, 1967.

Teze masterat / doctorat

ALSTON, Phillip, (2014), „Against a World Court for Human Rights”, *Ethics and International Affairs*, Școala de Drept a Universității New York, proiect de cercetare în drept public nr. 13-71, New York.

APREOTESEI, Alina I., (2008), ”The International Criminal Court : Starting with Africa?” dizertație doctorat, Universitatea Catolică Péter Pázmány din Budapesta.

DUFAU, Jennifer Ann, (2017), „Tainted Ideals: The Rise and Fall of the Tupamaros”, Bard College, *Senior Projects*.

GURĂNESCU, Alexandru, *Extrădarea*. Teză pentru licență, Facultatea de Drept din București, Tipografia Gutenberg, București, 1903.

KENTY, Joanna, (2008), *Tyrants and Tyranny in the Late Roman Republic*, teza de licență susținută la Universitatea Wesleyan din Middletown, Connecticut, SUA.

PONTA, Victor, (2003) *Curtea Penală Internațională*, Teză de Doctorat, Facultatea de Drept a Universității din București, București.

Acte normative

a. Jurisprudență

Arrêt du Tribunal Fédéral Suisse Stauant en en Séance Plénière la légation impériale de Russie des frères Leon et Georges Keresselidze et de Nestor Magaloff, Lausanne, Imprimerie Georges Bridel&Cie, 12 februarie 1907.

Galić (IT-98-29), Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie, Camera de Judecată, 5 decembrie 2003.

Interlocutory Decision on the Applicable Law: Terrorism, Conspiracy, Homicide, Perpetration, Cumulative Charging, Camera de Apel a Tribunalului Special pentru Liban, caz nr. STL-11-01/I, din 16 februarie 2011.

Jaffei, 30 martie 1901. *La Semaine Judiciaire*, nr. 46, 18 noiembrie 1901.

„*Legal Consequences for States of the Continued Presence of South Africa in Namibia (South West Africa) notwithstanding Security Council Resolution 276 (1970)*”, Curtea Internațională de Justiție, 21 iunie 1971.

Prosecutor v. Tadic, Decision on the Defense Motion for Interlocutory Appeal on Jurisdiction, Caz nr. IT-94-1-AR72, Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Iugoslavie, 2 octombrie 1995.

„*Prosecutor v. DUSKO TADIC a/k/a "DULE"*”, *Decision On The Defence Motion For Interlocutory Appeal On Jurisdiction*, 2 octombrie 1995.

Prosecutor v Gali'c, Judgement of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, 5 decembrie 2003, Cazul Nr. IT-98-29-T.

Re Pavelic and Kwaternik, Curtea de Apel din Torino, 23 noiembrie 1934, în *Annual Digest and Reports of Public International Law Cases, 1933-1934*, p 372, Cazul Nr. 158.

Reg. v. Governor Pentonville, Ex p. Cheng (H.L.(E.)), A.C. 931, House of Lords, Londra, ianuarie-aprilie 1973.

Sahara Occidentală, aviz consultativ al Curții Internaționale de Justiție (CIJ), 16 octombrie 1975.

Schtraks v. Government of Israel and Others, [1964] AC 556, [1962] 3 All ER 529, [1962] 3 WLR 1013, Marea Britanie: Camera Lorzilor (Comisia Juridică), 6 septembrie 1962.

The Prosecutor vs. Sam Hinga Norman, Moinina Fofana, and Allieu Kondewa (Cazul Forțelor de Apărare Civile), Curtea Specială pentru Sierra Leone.

Trial of the Major War Criminals Before the International Military Tribunal, Nuremberg, 14 noiembrie 1945 – 1 octombrie 1946, Vol. 42.

„*Western Sahara*”, Curtea Internațională de Justiție, 16 octombrie 1975.

b. Tratatate internaționale

Convenția de la Viena cu privire la Dreptul Tratatelor din 23 mai 1969.

Convenția de la Haga din 18 martie 1970 privind obținerea de probe în străinătate în materie civilă și comercială.

Convenția pentru reprimarea actelor ilicite îndreptate contra securității aviației civile, încheiată la Montreal la 23 septembrie 1971.

Convenția privind prevenirea și sancționarea infracțiunilor contra persoanelor care se bucură de protecție internațională, inclusiv agenții diplomatici, adoptată în 14 decembrie 1973.

Convenția internațională contra luării de ostatici, adoptată în 17 decembrie 1979.

Convenția privind reprimarea actelor ilicite împotriva siguranței maritime adoptată la Roma în 10 martie 1988.

Convenția ONU privind reprimarea Atacurilor Teroriste cu Bombă, New York, 15 decembrie 1997.

Convenția Arabă privind Suprimarea Terorismului, Cairo, aprilie 1998.

Convenția Organizația Cooperării Islamice privind Combaterea Terorismului Internațional, 1999.

Convenția Organizației Unității Africane privind Prevenirea și Combaterea Terorismului, 1 iulie 1999.

Draft Code of Offences Against the Peace and Security of Mankind, Comisia de Drept Internațional, 1954.

Protocolul Adițional la Convențiile de la Geneva din 12 august 1949, privind Protecția Victimelor Conflictelor Armate Non-Internaționale (Protocolul II), adoptat în 8 iunie 1977 și intrat în vigoare în 7 decembrie 1978.

Protocolul din 1988 privind Suprimarea Actelor Ilegale împotriva Siguranței Platformelor Fixe localizate pe Platoul Continental, adoptat la Roma, în 10 martie 1988.

c. Rezoluții ale ONU

Organizația Națiunilor Unite, *Rezoluția 1160 adoptată de Consiliul de Securitate al ONU în 31 martie 1998*.

Organizația Națiunilor Unite, *Rezoluția 1199 adoptată de Consiliul de Securitate în 23 septembrie 1998*.

Rezoluția Adunării Generale a ONU 174 din 17 noiembrie 1947, A/RES/174(II)/1947.

Rezoluția Adunării Generale a ONU 177 din 21 noiembrie 1947, A/RES/177(II)/1947.

Rezoluția Adunării Generale a ONU 217A din 10 decembrie 1948 (UN Doc. A/RES/3/217A(1948)).

Rezoluția Adunării Generale a ONU 897 (IX), din 4 decembrie 1954 (UNGA 897 (IX)/1954).

Rezoluția Adunării Generale a ONU 1514, adoptată în 14 decembrie 1960, A/RES/1514(1960).

Rezoluția Adunării Generale a ONU 1541 (XV) din 15 decembrie 1960, A/PV.948.

Rezoluția Adunării Generale a ONU 2625 (XXV) din în 24 octombrie 1970 (UN Doc. A/5217(1970)).

Rezoluția Adunării Generale a ONU 3314 (XXIX), din 14 decembrie 1974 (UNGA 3314 (XXIX)/1974).

Rezoluția Adunării Generale a ONU 36/106 din 10 decembrie 1981, A/RES/36/106.

Rezoluția A/RES/44/23, Adunarea Generală a ONU, Adunarea Plenară nr. 58 din 16 noiembrie 1989.

Rezoluția Adunării Generale a ONU 51/160 din 30 ianuarie 1997, A/RES/51/160.

Rezoluția Adunării Generale a ONU 54/110 din 2 februarie 2000, A/RES/54/110.

Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU 1267(1999), S/RES/1267(1999), din 15 octombrie 1999.

Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU 1333(2000), S/RES/1333(2000), din 19 decembrie 2000.

Rezoluția Consiliului de Securitate 1390(2002), S/RES/1390(2002), din 16 ianuarie 2002.

Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU 1617(2005), S/RES/1617(2005), din 29 iulie 2005.

Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU 1735(2006), S/RES/1735(2006), din 22 decembrie 2006.

Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU 1822(2008), S/RES/1822(2008), din 30 iunie 2008.

Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU 1904(2009), S/RES/1904(2009) din 17 decembrie 2009.

US Draft Convention for the Prevention and Punishment of Acts of Terrorism, 25 septembrie 1972, UN Doc. A/C.6/L.850 (1972).

d. Rapoarte ale unor organisme legislative

”Addressing Assembly on Terrorism, Calls for ”Immediate, Far-Reaching Changes” în cadrul *UN Response on Terror*, UN PR, UN Doc/ SG/SM/7977 GA/9920, 1 oct. 2001.

„Addressing Challenges to Targeted Sanctions. An ”Update” of the Watson Report”, *The Graduate Institute Geneva*, octombrie 2009.

„Assesing Damage, Urging Action”, *Report of the Eminent Jurists Panel on Terrorism, Counterterrorism and Human Rights*, International Commission of Jurists, Geneva, Eleveția, 2009.

„Comité pour la Repression Internationale du Terrorisme: Première session tenue du 30 avril au 8 mai 1935”, Procès-verbaux révisés, Arhiva LN, C.R.T. (1ère Session), P.V.1(1) à 14(1).

Consiliul European, Adunarea Parlamentară, Comitetul de Afaceri Juridice și Drepturile Omului, Doc. 11454 din 16 noiembrie 2007.

”Decizia-Cadru a Consiliului UE din 13 iunie 2002 privind combaterea terorismului”, 2002/475/JAI, disponibilă în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, vol. 3, nr. 19, L.164/3.

„Document of the Copenhagen Meeting of the Conference on the Human Dimension”, 29 iunie 1990, *American Society of International Law, International Legal Materials*, Nr. 29.

„Due Process in UN Targeted Sanctions”, United Nations University, Center for Policy Research, martie 2020.

„Fact Sheet on the Security Council Committee Pursuant to Resolutions 1267(1999), 1989(2011) and 2253(2015, concerning ISIL (DA’ESH), Al-Qaida and Associated Individual Groups, Undertakings and Entities”, *Security Council Report*, 19 februarie 2021.

„Fifth Report of the analytical support and sanctions monitoring team appointed pursuant to Resolutions 1526(2004) and 1617(2005) concerning Al-Qaida and the Taliban and associated individuals and entities”, S/2006/750, 20 septembrie 2006.

„Guidelines of the Committee for the Conduct of its Work, adopted on 7 November 2002, as amended on 10 April 2003, 21 December 2005, 29 November 2006, 12 February 2007, 9 December 2008, 22 July 2021, 26 January 2011, 30 November 2011, 15 April 2013 and 23 December 2016”, *Security Council Committee Pursuant to Resolutions 1267(1999), 1989(2011), and 2353 (2015) Concerning ISIL (DA’ESH), Al-Qaida and Associated Individuals, Groups Undertakings and Entities*, 23 decembrie 2016.

House of Commons Debates, Fifth Series, vol. 296, 11 decembrie 1934, coloanele 213-214.

Proceedings of the International Conference for the Adoption of a Convention for the Suppression of Counterfeiting Currency, Geneva, 9-20 aprilie 1929.

„Letter dated 1 December 2005 from the Chairman of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1267(1999) concerning Al-Qaida and the Taliban and associated individuals and entities addressed to the President of the Security Council”, S/2005/761, 6 decembrie 2005.

”Penal and Penitentiary Questions. Gradual Unification of Criminal Law and Co-operation of States in the Prevention and Suppression of Crime. Report of the First Committee to the Assembly”, 3 octombrie 1933.

“Preliminary Draft Convention: International Criminal Court,” CRT, 6 mai 1935, Arhiva LN, C.R.T. 12.

Report of the Council on the First Session of the Committee, Liga Națiunilor, 30 aprilie – 8 mai 1935, CRT, 8 mai 1935, C.184.M.102.1935.V.

Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, UN Doc. S/2008/692, 24 noiembrie 2008.

Raportul sesiunii a VI-a a Comisiei de Drept Internațional, 3 iunie – 28 iulie 1954, UN Doc A/2693.

Raportul sesiunii a 3-a a CIRT, 26 April 1937, LoN Doc. V. Legal 1937.V.1.

Raportul sesiunii I a CIRT, nr. 266.

Raportul sesiunii a II-a a CIRT, nr. 266.

Raportul Comitetului Ad-Hoc la a Patra sesiune, 14-18 februarie 2000 (A/55/37).

Raportul Comitetului Ad-Hoc la a Cincea Sesiune, 12-23 februarie 2001, A/56/37.

Raportul Comitetului Ad-Hoc la a Șasea Sesiune, 28 ianuarie – 1 februarie 2002, A/57/37.

Raportul Comitetului Ad-Hoc la a Șaptea Sesiune, 31 martie – 2 aprilie 2003, A/58/37;

Raportul Comitetul Ad-Hoc la a Opta Sesiune, 28 iunie – 2 iulie 2004, A/59/37.

Raportul Comitetului Ad-Hoc la a Șasea Sesiune, 28 ianuarie – 1 februarie 2002, A/57/37.

Raportul Comitetului Ad-Hoc la a Șaptea Sesiune, 31 martie – 2 aprilie 2003, A/58/37.

Raportul Comitetul Ad-Hoc la a Opta Sesiune, 28 iunie – 2 iulie 2004, A/59/37.

Raportul CICR, „Terorism and International Law: Challenges and Responses: The Complementary Nature of Human Rights Law, International Humanitarian Law and Refugee Law”, Geneva, 2002.

Raport al Comitetului al 6-lea al Adunării Generale a ONU, „Măsuri de Eliminare a Terorismului Internațional: Raport al Grupului de Lucru”, 16 octombrie 2002, A/C.6/57/L.9.

Raportul Secretarului General al ONU *In Larger Freedom*, 2005.

„Report of the Preparatory Committee (PrepCom) on the Establishment of an International Criminal Court”, Vol. I – Proceedings of the Preparatory Committee during March-April and August 1996, *Adunarea Generală a ONU*, sesiunea 51, supliment nr. 22 (A/51/22).

“Revised text, submitted by M. Pella, Indicating the Modifications which Appear to Him to be Necessary after the First Reading of the Committee,” CRT, 6 mai 1935, Arhiva LN, C.R.T. 11.

Raportul celei de-a 47-a sesiuni a Comisiei de Drept Internațional (2 mai – 26 iulie 1995), 16 februarie 1996, A/CN.4/472.

Raportul Comisiei Preparatorii pentru crearea unei Curți Penale Internaționale, UN Doc. A/Conf.183/2/Anexa 1, 14 aprilie 1998.

Raport al Programului ONU pentru Dezvoltare Durabilă prezentat cu prilejul celei de-A Doua Întâlniri Globale pe tema Prevenirii Extremismului Violent, „Assesing Progress Made, and the Future of Development. Approaches to Preventing Violent Extremism”, Fornebu, Norvegia, 23-24 mai 2018.

Raport al Raportorului Special pentru promovarea și protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale în combaterea terorismului, „Human Rights impact of policies and practices aimed at preventing and countering violent extremism”, prezentat în cadrul Consiliului Drepturilor Omului cu prilejul celei de 43-a sesiune, 24 februarie – 20 martie 2020.

Sesiunea (Extraordinară) nr. 83 a Consiliului, Raport Verbatim a celei de-a Patra Întâlniri (Publice), 8 decembrie 1934, 3:15 p.m., Arhiva LNA, nr. 14/15094/1138.

Statement by the President of the Security Council, UN Doc. S/PRST/2008/44, 22 decembrie 2008.

„Statement of the German Representative Gunther Pleuger”, *United Nations Security Council*, reuniunea nr. 4798, 29 iulie 2003, S/PV.4798.

„Strengthening targeted sanctions through fair and clear procedures”, *Watson Institute for International Studies*, Universitatea Brown, 30 martie 2006.

Strategia Globală Antiteroristă a ONU adoptată prin Rezoluție a Adunării Generale a ONU, A/RES/60/288, din 20 septembrie 2006.

”*Texts adopted by the 6th International Conference for the Unification of Criminal Law*, Committee for the International Repression of Terrorism, (Copenhagen, 31 august – 3 september 1934)”, Geneva, 7 ianuarie 1936, LN Doc. CRT.17.

„Third report of the monitoring group established pursuant to Security Council Resolution 1363(2001) and extended by Resolution 1390(2002)”, Consiliul de Securitate al ONU, S/2002/1338, 17 decembrie 2002.

e. Jurnale de drept internațional

ABI-SAAB, Georges, (1979), „The Legal Nature of Wars of National Liberation”, *Colecția de Cursuri ale Academiei de Drept Internațional de la Haga*, vol. 165.

Jurnalul Oficial al Ligii Națiunilor, “Records of the Twelfth Ordinary Session of the Assembly, Minutes of the Twelfth Plenary Meeting, September 23, 1931”, Suplimentul Special Nr. 93, 1931.

Jurnalul Oficial al Ligii Națiunilor, “Records of the Twelfth Ordinary Session of the Assembly, Meetings of the Committees, Minutes of the Fifth Committee”, Suplimentul Special Nr. 98, 1931.

Jurnalul Oficial al Ligii Națiunilor, Splimentul Special Nr. 116, 1933.

Martens Nouveau Recueil Général de Traités, nr. 15.

Moniteur Belge, nr. 209, 28 iulie 1833.

Moniteur Belge, nr. 232, 30 august 1833.

Moniteur Belge, nr. 332, 26 noiembrie 1836.

Moniteur Belge, nr. 334, 28 noiembrie 1836.

Official Journal, „Minutes of the Eighty-Third (Extraordinary) Session of the Council”, Anul 15, Nr. 12, Partea a II-a, 5-11 decembrie 1934.

Official Journal, „Minutes of the Eighty-Third (Extraordinary) Session of the Council”, Anexa 1524 – „Proposed Bases of an International Convention for the Suppression of Terrorism”, 9 decembrie 1934.

International Law Commission Yearbook, Vol. II, „Draft Code of Crimes Against the Peace and Security of Mankind”, 1950.

Recueil Des Cours, Academie De Droit International De La Ha, Volumul 16, Nr. 1, 1927.

Annales Parlementaires, Chambre des représentants, sesiunea din 18 decembrie 1855.

„Legislation regarding political terrorist crimes: Study by T. Givenovitch”, CIRT, Liga Națiunilor, Geneva, 3 mai 1935, LN Doc. CRT.9, 4.

Yearbook of the International Law Commission (ILCYB), Vol. 1, 1950.

Yearbook of the International Law Commission (ILCYB), Vol. II, 1950.

Yearbook of the International Law Commission (ILCYB), Vol. I, 1951.

Yearbook of the International Law Commission (ILCYB), Vol. II, 1951.

Yearbook of the International Law Commission (ILCYB), Vol. I, 1954.

Yearbook of the International Law Commission (ILCYB), Vol. II, 1954.

Yearbook of the International Law Commission (ILCYB), Vol. 1, 1990.

Yearbook of the International Law Commission (ILCYB), Vol. 2, 1991.

Yearbook of the International Law Commission (ILCYB), Vol. 2, 1993.

Yearbook of the International Law Commission (ILCYB), Vol. 1, 1995.

Yearbook of the International Law Commission (ILCYB), Vol. 2, 1995.

Yearbook of the International Law Commission (ILCYB), Vol. 1, 1996.

Yearbook of the International Law Commission (ILCYB), Vol. 2, 1996.

f. Corespondență legislativă

Addison către Foreign Office, 20 noiembrie 1934, Foreign Office 371/18461.

Adresa Ministerului de Externe al Franței către Liga Națiunilor din 22 noiembrie 1932.

Adresa Ministerului iugoslav de Externe din 5 mai 1933 (LNA 3A/3943).

Adresa Ministerului de Externe al Italiei (LNA 5064/198).

Adresă din partea Foreign Office al Marii Britanii către Liga Națiunilor, 11 April 1933, LNA/3A/3544/198.

Avenol către Pilotti, McKinnon Wood (Consilier) și Emile Giraud (Șeful Secției Juridice a Ligii), 10 decembrie 1934, Arhiva Ligii Națiunilor 3A/15085/15085.

Campbell către Foreign Office, 29 noiembrie 1934, Foreign Office 371/18461.

Campbell către Foreign Office, 3 decembrie 1934, Foreign Office 371/18462.

Chambrun către Ministerul de Externe francez, 26 noiembrie 1934, Documents Diplomatiques Français (DDF), 1re Série (1932–1935), tomul VIII, 143.

Cowan către Foreign Office, 2 decembrie 1934, Foreign Office 371/18462.

„De l’obligation des Etats de respecter l’ordre politique et public des autres Etats”, 8 februarie 1934 (LNA, 3A/15985/15085).

Drummond către Simon, 2 noiembrie 1934, *Simon Papers*, Foreign Office 800/289.

Drummond către Simon, 15 noiembrie 1934, Foreign Office 371/18457.

Drummond către Foreign Office, 18 noiembrie 1934, Foreign Office 371/18461.

Foreign Office către Home Office, 28 noiembrie 1934, Home Office 45/18080.

H. M. Consul Patteson către Foreign Office, 19 noiembrie 1934, Foreign Office 371/18461.

Lemkin către Liga Națiunilor, 5 decembrie 1934, Arhiva Ligii Națiunilor 3A/15105/15085.

Liga Națiunilor, „*International Repression of Terrorism*”, Scrisoare Circulară, 27 decembrie 1934, C.L.219.1934.V.

Liga Națiunilor către Foreign Office, 27 decembrie 1934, Foreign Office 371/19653.

Memorandum al Foreign Office către O’Malley data 16 noiembrie 1934, Foreign Office 371/18461.

Memorandum al Home Office către Foreign Office, 30 noiembrie 1934, intitulat „*Memorandum Respecting Foreign Political Refugees in the United Kingdom*”, Foreign Office 371/18553.

Memorandum by McKinnon Wood to Avenol, 6 februarie 1934, Arhiva LN 3A 16786/15244.

Minută trimisă de Gallop către Foreign Office, 9 noiembrie 1934, „Cowan to FO”, 8 noiembrie 1934, Foreign Office 371/18460.

Minută adresată de O’Malley către Foreign Office, 12 noiembrie 1934, „Cowan to FO”, 8 noiembrie 1934, Foreign Office 371/18460.

Minută trimisă de Sargent către Foreign Office, 13 noiembrie 1934, „Cowan to FO”, 8 noiembrie 1934, Foreign Office 371/18460.

Minută a lui Simon, 24 noiembrie 1934, Patteson către Foreign Office, 19 noiembrie 1934, Foreign Office 371/18461.

Minută elaborată de O'Malley (Șeful Departamentului Sudic al Foreign Office), 3 decembrie 1934.
Minută a lui Gallop către Foreign Office, 7 decembrie 1934, Delegația Regatului Unit al Marii Britanii la Geneva, Foreign Office 371/18553.

Nicolae Titulescu către M.A.S. (numai pentru Carol al II-lea și Președintele Consiliului de Miniștrii), Geneva, 6 decembrie 1934, T.C. nr. 1208, înregistrare M.A.S. nr. 65.290 din 6 decembrie.

Notă diplomatică trimisă Foreign Office de către Charles Michael Palairret, 8 noiembrie 1934, Foreign Office 371/18460, Yugoslavia, Cod 92, Dosar 5524.

Notă a Foreign Office către Drummond, 15 noiembrie 1934, „Cowan to FO”, 8 noiembrie 1934, Foreign Office 371/18460.

Patteson către Foreign Office, 19 noiembrie 1934, Foreign Office 371/18461.

Patteson către Simon, 21 noiembrie 1934, *Documents on British Foreign Policy (DBFP)*, Second Series, vol. XII, 200, p. 229-230.

Patteson (pentru Eden) către Foreign Office, 5 decembrie 1934, Foreign Office 371/18462.

„Preliminary Draft drawn up by Professor Pella on the Basis of the French Government's Proposals and taking into Account the Suggestions of Certain Other Governments”, CRT, 1 mai 1935, Arhiva LN, C.R.T.5.

România către Liga Națiunilor, 9 aprilie 1935, CRT, 16 aprilie 1935, Răspunsuri ale Guvernelor, Liga Națiunilor (LN), C.R.T. 1 (a).

Scrisori transmise de H. McKinnon-Wood către L. Brass și J. Fischer Williams (Oxford), 30 martie 1937, Arhivele Ligii Națiunilor, Geneva, Doc. 3A/20521/15085/XIX.

Sir Percy Loraine către Foreign Office, 2 noiembrie 1934, dosarul FO 371/18460.

Simon către Drummond, 14 noiembrie 1934, *Simon Papers*, Foreign Office 800/289.

Simon către Clerk, 4 decembrie 1934, DBFP, Second Series, vol. XII, 252.

‘Suggestion by the British expert for an article to be inserted in the draft convention’, Geneva, 1 mai 1935, Arhivele Ligii Națiunilor, Doc. 3A/17592/15085/VII.

„The Government of Yugoslavia to the League of Nations”, 22 noiembrie 1934, în “Minutes of the Eighty-Third (Extraordinary) Session of the Council,” *Official Journal*, Nr. 12, Partea II, 5-11 decembrie 1934, Anexa 1523.

g. Conferințe

Actul Final al Conferinței Ligii Națiunilor, Geneva, 16 noiembrie 1937, LN Doc. C.548.M385.1937.V.

„Assemblée Générale Constitutive”, *Revue International de Droit Pénal*, Vol. 1, nr. 1, 1924.

Actul Final al Conferinței Diplomatice a Plenipotențiarilor cu privire la o Curte Penală Internațională (CPI), A/CONF.183/10, 17 iulie 1998.

„Conferința Diplomatică a Plenipotențiarilor cu privire la o Curte Penală Internațională” (CPI), Roma, 15 iunie – 17 iulie 1998, UN Doc. A/CONF.183/13, vol. III.

International Conference Proceedings on the Repression of Terrorism, Liga Națiunilor, Geneva, 1-16 noiembrie 1937, LN Doc. C.94.M.47.1938.V, Anexa I.

Înregistrările Oficiale ale Conferinței Diplomatice a Plenipotențiarilor cu privire la o Curte Penală Internațională (CPI), vol. III.

”Măsuri de Eliminare a Terorismului : Raport al Grupului de Lucru”, Comitetul al-6-lea al Adunării Generale a ONU la sesiunea 56, 29 octombrie 2001, UN Doc. A/C.6/56/L.9.

Security Council Meeting Records, 62nd session, 5685th meeting, U.N. Doc S/PV.5685 din 30 mai 2007.

“Summary of the Proceedings of the Preparatory Committee”, *1st Preparatory Committee*, 25 martie – 12 aprilie 1996, Raportor Jun Yoshida (Japonia), 10 mai 1996, UN Doc. A/AC.249/1.

h. Regulamente statutare

Statutul Tribunalului Special pentru Liban, adăugat Rezoluției C.S. ONU 1757, U.N. Doc. S/RES/1757 (30 mai 2007).

Resurse bibliografice pe INTERNET

Address by President Vladimir Putin, Moscova, Kremlin, 4 septembrie 2004, disponibilă la <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/22589>.

AKANDE, Dapo și MILANOVIC, Marko, (noiembrie 2015), „The Constructive Ambiguity of the Security Council’s ISIS Resolution”, în *EJIL: Talk!*, accesat la adresa <https://www.ejiltalk.org/the-constructive-ambiguity-of-the-security-councils-isis-resolution/>.

AKANDE, Dapo, (oct. 2016), „South African Withdrawal from the International Criminal Court – Does the ICC Statute Lead to Violations of Other International Obligations?”, *EJIL:Talk!*, 22 octombrie 2016, disponibil la adresa <https://www.ejiltalk.org/south-african-withdrawal-from-the-international-criminal-court/>.

„Banned organisation seeks unfreezing of accounts”, *DAWN*, 27 aprilie 2016, disponibil la adresa <https://www.dawn.com/news/1254662>.

„Blocking Property and Prohibiting Transactions with Persons Who Commit, Threaten to Commit, or Support Terrorism”, *Executive Order 13224*, Washington, D.C., Casa Albă, 23 septembrie 2001, disponibil la <https://www.state.gov/executive-order-13224/>.

CRYER, Robert, (2016), „International Criminal Law and Daesh”, disponibil la <https://blog.oup.com/2016/04/international-criminal-law-and-daesh/>.

DAALDER, Ivo H. și LINDSAY, James M., „Nasty, Brutish and Long: America’s War on Terrorism”, *Brookings*, 1 decembrie 2001, disponibil la adresa <https://www.brookings.edu/articles/nasty-brutish-and-long-americas-war-on-terrorism/>.

Der Generalplan Ost der Nationalsozialisten, Die Deutsche Forschungsgemeinschaft und ihre Vergangenheit. Accesat la adresa https://www.dfg.de/pub/generalplan/planung_1.html.

Discurs al Președintelui francez cu prilejul reuniunii Forumului Economic Mondial din Elveția, 24 ianuarie 2018. Articol disponibil la adresa <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/01/24/speech-by-the-french-president-at-the-world-economic-forum-in-switzerland-on-january-24-2018.en>.

„Dubla alegere a lui Cuza. Importanța reformelor în consolidarea statului român modern”, *Adevărul.ro*, disponibil la adresa https://adevarul.ro/cultura/istorie/dubla-alegere-cuza-importanta-reformelor-consolidarea-statului-roman-modern-1_56a48aec37115986c6d6c78b/index.html.

„Does the World Need an International Court Against Terrorism?”, *Forumul Economic Mondial*, 17 noiembrie 2015. Articol disponibil la adresa <https://www.weforum.org/agenda/2015/11/does-the-world-need-an-international-court-against-terrorism/>.

„España pedira desde el Consejo de Seguridad un Tribunal Internacional Contra el Terrorismo”, *ABC España*, 8 iunie 2016 disponibil la adresa https://www.abc.es/espana/abci-espana-propondra-diciembre-creacion-tribunal-penal-contra-terrorismo-201606081111_noticia.html?ref=https:%2F%2Fwww.google.com%2F.

European Union, Common Security and Defence Policy, EULEX Kosovo. EU Rule of Law Mission in Kosovo, octombrie 2014, disponibil la adresa

https://eeas.europa.eu/archives/docs/csdp/missions-and-operations/eulex-kosovo/pdf/factsheet_eulex_kosovo_en.pdf.

„Gambia Rejoins ICC”, *Human Rights Watch*, 17 februarie 2017. Articol disponibil la <https://www.hrw.org/news/2017/02/17/gambia-rejoins-icc>.

HRISOSTOMUL, Ioan, ”Omilii despre Faptele apostolilor și epistola către romani, XXIII”, disponibil la adresa <http://www.ccel.org/ccel/schaff/npnf111.vii.xxv.html>.

Lubbe, Marinus van der 1911-1934, 2006. Articol disponibil la adresa <http://libcom.org/history/articles/1911-1934-marinus-van-der-lubbe>.

KERSTEN, Mark, (septembrie 2019), „Options on the Table: A Hybrid Tribunal to Prosecute ISIL Fighters”, *Justice in Conflict*, disponibil la <https://justiceinconflict.org/2019/09/18/options-on-the-table-a-hybrid-tribunal-to-prosecute-isil-fighters/>.

KHACHYAN, Anna, (ian. 2016), „A Grotian Moment: Part 1”, *The Enlight*, ianuarie 2016, disponibil la <https://enlightngo.org/language/en/post/670>.

LUPȘOR, Andreea, (noiembrie 2011), ”Atentatul care a schimbat lumea”, *Historia*, disponibil la <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/asasinatul-care-a-schimbat-lumea>.

LUNGESCU, Oana, (30 iunie 1998), „The KLA: a dilemma for the West”, *BBC World: Europe*, disponibil la <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/123544.stm>, accesat în 25 septembrie 2020.

„Malabo Protocol: Legal and Institutional Implications of the Merged and Expanded African Court”, *Amnesty International*, 22 ianuarie 2016. Articol disponibil la <https://www.amnesty.org/en/documents/afr01/3063/2016/en/>.

Mesajul Președintelui George Bush către Congresul reunit, în 20 septembrie 2001. Disponibil online la adresa https://www.washingtonpost.com/wp-srv/nation/specials/attacked/transcripts/bushaddress_092001.html.

„Kosovo Ex-President Thaci Pleads Not Guilty to War Crimes”, *Balkan Transitional Justice*, 9 noiembrie 2020, disponibil la adresa <https://balkaninsight.com/2020/11/09/kosovo-ex-president-thaci-pleads-not-guilty-to-war-crimes/>.

„Oldest higher-learning institution, oldest university”, *Guinness World Records*, articol accesat la adresa <https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/oldest-university>.

Opening Speech at a Security Council Meeting on the North-Caucasian counter-terrorist operation and measures to help Chechenya transition's to peacetime, Moscova, Kremlin, 25 februarie 2000, disponibil la <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/24143>.

PANTALEO, Luca, și RIBBELINK, Olivier, (ianuarie 2016), „The Establishment of a Special Court Against Terrorism”, *EJIL: Talk!*, accesat la <https://www.ejiltalk.org/the-establishment-of-a-special-court-against-terrorism/>.

„Participarea ministrului Bogdan Aurescu la prima ediție a Salzburg Forum”, Comunicat de Presă, 8 septembrie 2015, accesat la adresa <http://diplomacy.ro/node/33447#null>.

Press Statement on Arrival in Grozny, Moscova, Kremlin, 20 martie 2000, disponibil la <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/24187>.

„South Africa's Decision to leave ICC ruled 'invalid' ”, *BBC News*, 22 februarie 2017. Articol disponibil la [https://www.bbc.com/news/world-africa-39050408#:~:text=South%20Africa%27s%20decision%20to%20withdraw,ICC%20pursued%20"regime%20change"](https://www.bbc.com/news/world-africa-39050408#:~:text=South%20Africa%27s%20decision%20to%20withdraw,ICC%20pursued%20).

Statement Concerning Violation of Human Rights in the Course of the Counterterrorist Operation in the North Caucasus, Moscova, Kremlin, 13 aprilie 2000, disponibil la <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/24066>.

Statement on Terrorist Attacks in the USA, Moscova, Kremlin, 11 septembrie 2000, disponibil la <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/21328>.

Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism,
<https://www.ohchr.org/EN/Issues/Terrorism/Pages/SRTerrorismIndex.aspx>.

„The Specialist Chambers and Specialist Prosecutor's Office have jurisdiction over crimes against humanity, war crimes and other crimes under Kosovo law in relation to allegations reported in the [Council of Europe Parliamentary Assembly Report of 7 January 2011](#)”, disponibil la <https://www.scp-ks.org/en/background>.

United Nations, Counter-Terrorism Implementation Task Force (CTITF). Working Group on protecting human rights while countering terrorism, Basic Human Rights Reference Guide, *Right to a Fair Trial and Due Process in the Context of Countering Terrorism*, octombrie 2014, disponibil la <https://www.ohchr.org/EN/newyork/Documents/FairTrial.pdf>.

„War on Terror isn't over, Cheney tells Army cadets”, *CNN International Edition*, 31 mai 2003. Articol disponibil la <https://edition.cnn.com/2003/US/05/31/cheney.west.point/>.

ZARETSKY, Robert, „Catherine and Diderot: The Empress, the Philosopher, and the Fate of the Enlightenment”, *Foreign Affairs*, noiembrie/decembrie 2019, disponibil la <https://www.foreignaffairs.com/reviews/capsule-review/2019-10-15/catherine-and-diderot-empress-philosopher-and-fate-enlightenment>.

ZELIN, Aaron Y., (iunie 2014), „The War between ISIS and al-Qaeda for Supremacy of the Global Jihadist Movement”, *The Washington Institute for Near East Policy*, iunie 2014, disponibil la https://www.washingtoninstitute.org/uploads/Documents/pubs/ResearchNote_20_Zelin.pdf.

<http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/loi/1833/10/01/1833100150/justel>.

<http://150.uaic.ro/personalitati/drept/vespasian-v-pella/>.